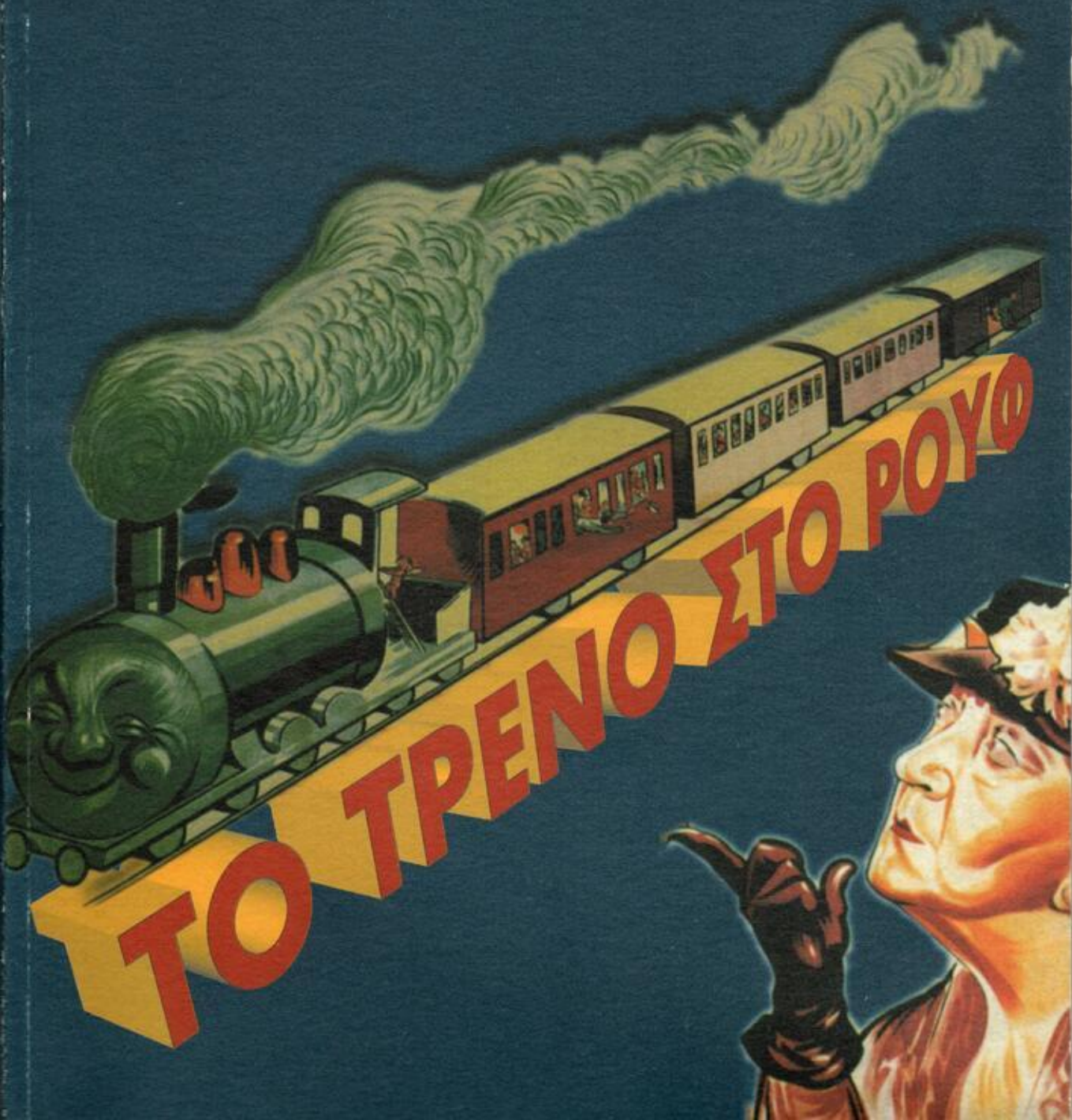

Η ΕΘΕΛ ΛΙΝΑ ΓΟΥΑΪΤ
ΚΥΡΙΑ ΕΞΑΦΑΝΙΖΕΤΑΙ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΑΪΑΝΑ

ΙΔΡΥΤΙΚΑ ΜΕΛΗ

Νίκος Βεργέτης

παραγωγός

Κώστας Γεωργουσόπουλος

κριτικός θεάτρου, συγγραφέας

Λέα Κούση

σκηνογράφος

Νίκος Κουτελιδάκης

σκηνοθέτης

Γιάννης Λάτσιος

οικονομολόγος

Τατιάνα Λύγαρη

ηθοποιός

Νότης Μαυρουδής

μουσικοσυνθέτης

Κώστας Μουραελάς

συγγραφέας

Λευτέρης Ξανθόπουλος

σκηνοθέτης-συγγραφέας

Νίκος Περέλης

σκηνοθέτης-συγγραφέας

Γιάννης Χουβαρδός

σκηνοθέτης

Λαλούλα Χρυσικοπούλου

σκηνογράφος

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1996-1997

Λ. Τολστόι: **Άννα Καρένινα**

σε συνεργασία με το Ακαδημαϊκό Θέατρο του Τβερ της Ρωσίας

(Θέατρο του Τβερ, 6, 7 και 8 Σεπτεμβρίου 1996

Δημοτικό Θέατρο Πειραιά 4, 5, 6 και 7 Οκτωβρίου 1996).

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1997-1998

1998-1999

Α. Οσιέτσκα: **Λαχτάρα για κεράσια**

(Αμαξοστοιχία-Θέατρο

Το Τρένο στο Ρουφ)

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1999-2000

2000-2001

Ε. Λ. Γουάιτ: **Η Κυρία Εξαφανίζεται**

(Αμαξοστοιχία-Θέατρο

Το Τρένο στο Ρουφ)

Η ΕΘΕΛ ΛΙΝΑ ΓΟΥΑΪΤ
ΚΥΡΙΑ ΕΞΑΦΑΝΙΖΕΤΑΙ

ΑΜΑΞΟΣΤΟΙΧΙΑ-ΘΕΑΤΡΟ
ΤΟ ΤΡΕΝΟ ΣΤΟ ΡΟΥΦ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΤΟΥ ΡΟΥΦ ΤΗΛ 5298 922
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2000-2002

ΤΟ ΤΡΕΝΟ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ

«Αυτός που δεν μπορεί να κοιμηθεί σε μια κλινάμαξα είναι ο πιο μοναχικός άνθρωπος στον κόσμο».

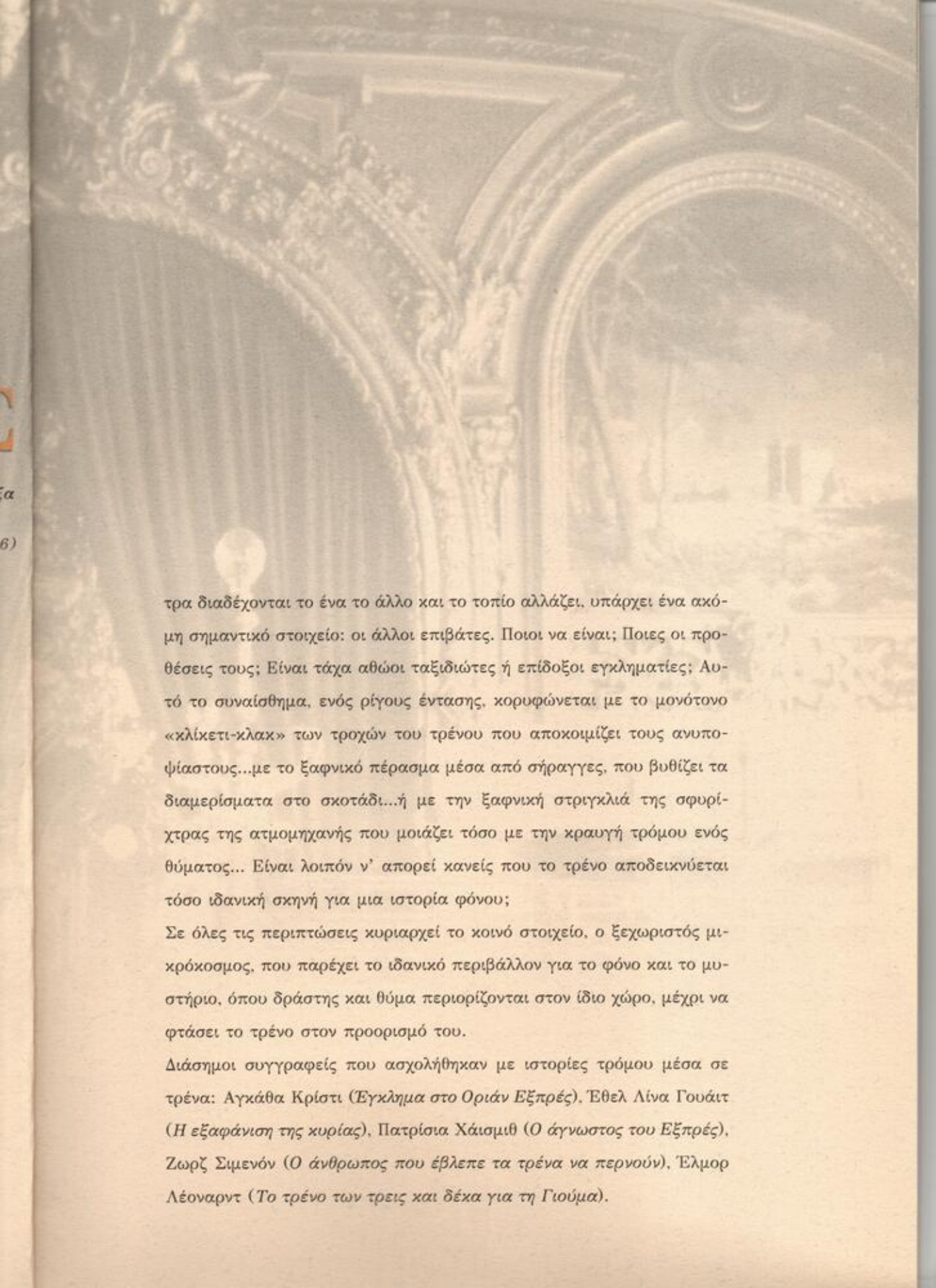
Peter Haining: «Murder on the railways» (1996)

Ολα άρχισαν πάνω στις γραμμές. Ακόμη και στην Αρχαία Ελλάδα, τα βαριά κάρα και οι δίτροχες άμαξες έτρεχαν πάνω σε δύο πέτρινα αυλάκια, για πρακτικούς λόγους, όταν ο καιρός ήταν υγρός. Όταν λοιπόν συναντιόνταν δυο οχήματα που έρχονταν από αντίθετες κατευθύνσεις πάνω στα ίδια αυλάκια, συχνά διαδραματιζόνταν δυσάρεστα επεισόδια. Όταν ο Οιδίποδας συνάντησε σε κάποιον τέτοιο δρόμο στη Φωκίδα μια άμαξα μ' έναν ηλικιωμένο επιβάτη και τον οδηγό του, διαφώνησαν για το ποιος θα περνούσε και τότε ο Οιδίποδας σκότωσε τον οδηγό και στη συνέχεια τον ηλικιωμένο άνδρα που έσπευσε να εκδικηθεί το θάνατο του υπηρέτη του.

Η αλήθεια είναι ότι κανένα άλλο μέσο μεταφοράς - το αυτοκίνητο, το πλοίο, το αεροπλάνο - δεν έχει τη γοητεία του τρένου, ούτε το μοναδικό του περιβάλλον. Η αμαξοστοιχία είναι στην ουσία ένας ξεχωριστός μικρόκοσμος. Αποκομμένη από τον έξω κόσμο, αποτελεί εντούτοις μέρος του. Ο αληθινός κόσμος περνάει δίπλα της, χωρίς να μπορεί να επηρεάσει τον ταξιδιώτη με κανέναν τρόπο. Είναι ένας κλειστός, αλλά συνάμα άνετος μικρόκοσμος. Και δεν υπάρχει διαφυγή μέχρι το τέλος του ταξιδιού.

Πίσω από τις κλειστές πόρτες των διαμερισμάτων, καθώς τα χιλιόμε-

τρα διαδέχονται το ένα το άλλο και το τοπίο αλλάζει, υπάρχει ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο: οι άλλοι επιβάτες. Ποιοι να είναι; Ποιες οι προθέσεις τους; Είναι τάχα αθώοι ταξιδιώτες ή επίδοξοι εγκληματίες; Αυτό το συναίσθημα, ενός ρίγους έντασης, κορυφώνεται με το μονότονο «κλίκετι-κλακ» των τροχών του τρένου που αποκοιμίζει τους ανυποψίαστους... με το ξαφνικό πέρασμα μέσα από σήραγγες, που βυθίζει τα διαμερίσματα στο σκοτάδι... ή με την ξαφνική στριγκλιά της σφυρίχτρας της ατμομηχανής που μοιάζει τόσο με την κραυγή τρόμου ενός θύματος... Είναι λοιπόν ν' απορεί κανείς που το τρένο αποδεικνύεται τόσο ιδανική σκηνή για μια ιστορία φόνου;

Σε όλες τις περιπτώσεις κυριαρχεί το κοινό στοιχείο, ο ξεχωριστός μικρόκοσμος, που παρέχει το ιδανικό περιβάλλον για το φόνου και το μυστήριο, όπου δράστης και θύμα περιορίζονται στον ίδιο χώρο, μέχρι να φτάσει το τρένο στον προορισμό του.

Διάσημοι συγγραφείς που ασχολήθηκαν με ιστορίες τρόμου μέσα σε τρένα: Αγκάθα Κρίστι (*Εγκλημα στο Οριάν Εξπρές*), Έθελ Λίνα Γουάιτ (*Η εξαφάνιση της κυρίας*), Πατρίσια Χάισμιθ (*Ο άγνωστος του Εξπρές*), Ζωρζ Σιμενόν (*Ο άνθρωπος που έβλεπε τα τρένα να περνούν*), Έλμορ Λέοναρντ (*Το τρένο των τρεις και δέκα για τη Γιούμα*).

*Ένα τρένο - θέατρο
και η ερασιτέχνης μηχανοδηγός του*

Πρώτη ήρθε η τρελή ιδέα. Μετά, το πάθος, η επιμονή, η σκληρή δουλειά, και τ' άχρηστα παλιοσίδερα άνοιξαν τα σπλάχνα τους και με ξενάγησαν βαγόνι-βαγόνι στο χρωματιστό μικρόκοσμό τους.

Χαρές, λύπες, τσακωμοί, έρωτες, μίσση, ελπίδες, το μοιραίον. Όλα ανάκατα. Φαντάροι, φοιτητές, διάσημοι με ακριβές αποσκευές, λαός και Κολωνάκι, κατάσκοποι, ευγενείς και βασιλιάδες, η Άννα Καρένινα. Χωρίς σύνορα. Ανατολή-Δύση. Όλα ανάκατα.

Η ζωή μου ένα σφύριγμα για αναχώρηση.

Η ζωή μου ένα αγκομαχητό της ατμομηχανής στην ανηφόρα. Στην πρόκληση.

Δώδεκα ηθοποιοί, 8 τετραγωνικά σκηνή και μια ερασιτέχνης μηχανοδηγός που σκηνοθετεί ακροβασίες στις ράγες. Ή καλύτερα, δεκατρείς ηθοποιοί συνταξιεύουν με εμπνευσμένους συνεργάτες και ευαίσθητους χορηγούς σ' αυτό το μικρό τρένο πολυτελείας. Η σοβαρότητα, το τάλεντο και η υπευθυνότητά τους «ποιούν το ήθος» αυτού του ταξιδιού.

Τους ευχαριστώ.

TATIANA LYGARH

VOITURE RESTAURANT

ΕΘΕΛ ΛΙΝΑ ΓΟΥΑΙΤ

Η Έθελ Λίνα Γουάιτ γεννήθηκε το 1884 σε ένα μικρό αγρόκτημα στο Αμπεργκάβενου των ουαλικών συνόρων. Στον ελεύθερο χρόνο της έγραφε αστυνομικά μυθιστορήματα. Με τη δημοσίευση του πρώτου βιβλίου της, *Ο φόβος βασιλεύει στο χωριό* (1932), ένας κριτικός τη χαρακτήρισε ως ένα νέο Έντγκαρ Άλαν Πόε. Έγραψε πάνω από δώδεκα μυθιστορήματα, ανάμεσα στα οποία *Ο τροχός γυρίζει*, που δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά το 1936 από το επιφανές Crime Club of London κι αποτέλεσε τη βάση του σεναρίου της ταινίας *Η κυρία εξαφανίζεται*. Δυο ακόμα μυθιστορήματα της Γουάιτ έγιναν επίσης κινηματογραφικές ταινίες: το βιβλίο της *Το σπίτι του μεσονυκτίου* μεταφέρθηκε στην οθόνη το 1945 από τον Λιούις Άλλεν με τον τίτλο *The Unseen* (ελληνικός τίτλος: *Η αόρατη απειλή*), ενώ το *Κάποιοι πρέπει να προσέχουν* (1934) ενέπνευσε το ατμοσφαιρικό φιλμ μυστηρίου *The Spiral Staircase* (ελληνικός τίτλος: *Βουβός πόθος*, 1946) του Ρόμπερτ Σιόντμακ. Η Γουάιτ πέθανε το 1944.

Το *The lady vanishes* (1938) είναι μια από τις ωραιότερες ταινίες του Άλφρεντ Χίτσκοκ, μαζί με τα 39 σκαλοπάτια το κομψοτέχνημα της λεγόμενης αγγλικής περιόδου της καριέρας του. Το 1936 το ντουέτο των Σίντνεϊ Γκίλιατ και Φρανκ Λόντερ (στη συνέχεια γνωστοί σκηνοθέτες, εκτός από σεναριογράφοι) διασκέυασαν για τον κινηματογράφο το μυθιστόρημα της Έθελ Λίνα Γουάιτ «*The Wheel spins*» («Ο τροχός γυρίζει»), με το οποίο θέλησαν να καταγγείλουν την εξωτερική πολιτική της απομόνωσης του Τσάμπερλεν σε σχέση με τα τεκταινόμενα στην Ευρώπη. Η ταινία επρόκειτο να γίνει από τον Ρόι Γουίλιαμ Νιλ, όταν το δεύτερο συνεργείο που είχε πάει για εξωτερικά γυρίσματα στη Γιουγκοσλαβία εκδιώχθηκε από τη χώρα και η παραγωγή σταμάτησε προσωρινά, για να συνεχίσει δυο χρόνια αργότερα υπό τη διεύθυνση του Χίτσκοκ, ο οποίος είχε συμβόλαιο για μια ακόμα ταινία με την εταιρεία Gaumont British. Δεν χωρά αμφιβολία, όμως, ότι ο Άγγλος μετρ βρήκε στην ταινία πράγματα που τον ενδιέφεραν ιδιαίτερα, όπως είναι η δοκιμασία της λογικής του θεατή, η λατρεία του σκηνοθέτη για τα τρένα, αλλά κι αυτός ο μοναδικός συνδυασμός χιούμορ και σασπένς, που αποτελεί σήμερα κατατεθέν του έργου του.

Το *Η κυρία εξαφανίζεται* βασίζεται ως πλοκή σε αυτό που ο Χίτσκοκ αποκαλεί ένα «Μακ Γκάφιν»: «Είναι ένα τέχνασμα, ένα τρικ, ένα «γκίμικ» όπως το λέμε. Να λοιπόν η ιστορία του Μακ Γκάφιν: ξέρετε πως ο Κίπλινγκ έγραφε συχνά με θέμα τις Ινδίες και τους Άγγλους που πολεμούσαν κατά των ιθαγενών στα σύνορα με το Αφγανιστάν. Σ' όλες αυτές τις ιστορίες κατασκοπίας κύριο θέμα ήταν η κλοπή των σχεδίων του φρουρίου. Το φρούριο ήταν το Μακ Γκάφιν. Έτσι δώσαμε το όνομα «Μακ Γκάφιν» σε τέτοιου είδους περιπέτειες: κλοπή χαρτιών, κλοπή ντοκουμέντων, κλοπή μυστικού...δεν έχει και μεγάλη σημασία. Οι λογικοί άδικα

ΤΑΙΝΙΑΣ

βασανίζονται να βρουν την αλήθεια ενός Μακ Γκάφιν, αφού δεν έχει και μεγάλη σημασία. Πάντοτε σκεφτόμουν στη δουλειά μου πως τα «χαρτιά», τα «ντοκουμέντα» ή τα «σχέδια ενός φρουρίου» πρέπει να έχουν μεγάλη σημασία για τα πρόσωπα της ταινίας, αλλά καμία για μένα, τον αφηγητή» (Από το βιβλίο «Χίτσκοκ/Τρυφώ», Εκδόσεις ύψιλον/βιβλία). Το Μακ Γκάφιν στη συγκεκριμένη ταινία είναι ένα κατασκοπικό μήνυμα, που παραδίδεται υπό μορφή κωδικοποιημένου μουσικού μοτιβίου στη Μις Φρόου, μια γριά γκουβερνάντα, η οποία φεύγει σιδηροδρομικώς από μια χώρα των Βαλκανίων με προορισμό το Λονδίνο, αλλά στη διάρκεια αυτού του ταξιδιού εξαφανίζεται. Η όλη έντριγκα αποτελεί μια πρόκληση στην κοινή λογική. Παρατηρεί και πάλι ο Χίτσκοκ: «Αν θυμηθούμε τους φίλους μας τους «αληθοφανείς», θα μπορούσαν να αναρωτηθούν γιατί εμπιστευόμαστε ένα μήνυμα σε μια γριά κυρία που ο καθένας θα μπορούσε να εξουδετερώσει; Ή πάλι, γιατί αυτοί της αντικατασκοπίας δεν έστειλαν το μήνυμα μ' ένα ταχυδρομικό περιστέρι;». Κι όμως, ο άγγλος μετρ προκαλεί την κοινή λογική του θεατή για να τη δοκιμάσει, στήνοντας ένα πανέξυπνο παιχνίδι ανάμεσα στο φαίνεσθαι και είναι των πραγμάτων, όπου τίποτα δεν είναι τυχαίο.

Αυτό που κινεί τη μυθοπλασία της ταινίας είναι οι περιπέτειες και μεταμφιέσεις ενός σημαίνοντος (η Μις Φρόου), η εξαφάνιση του οποίου γίνεται αιτία να έλθει μια γυναίκα (η κοσμική Τρις) κοντά σ' έναν άνδρα (ο μουσικολόγος Γκίλμπερτ) και να ξυπνήσει μέσα της ο ερωτικός πόθος (η ηρωίδα πηγαίνει να παντρευτεί στο Λονδίνο κάποιον κοσμικό κύριο που δεν αγαπά). Προηγουμένως, όμως, κινεί την περιέργεια του θεατή να μάθει τι έγινε, εντολή που μεταβιβάζει στο ζευγάρι της ταινίας, οι οποίοι ως νέοι Σέρλοκ Χολμς επιδίδονται σε μια ερασιτεχνική, αλλά αποτελεσματική αστυνομική έρευνα. Η Μις Φρόου, λοιπόν,

Οι Μάργκαρετ Λόγκουντ,
Μάικλ Ρεντγκρέιβ,
Νόντον Γουέιν,
Μπάξιλ Ράντφορντ και Πόλ Λούικας
στην πρωτότυπη ταινία του Χίτσκοκ.

Μετοχή του 1927
της Διεθνούς Εταιρείας Βαγονιών
και Μεγάλων Ευρωπαϊκών Τρένων.

Οι Χέρμπερτ Λομ, Σίμπιλ Σέπερντ,
Έλιοτ Γκούλντ και Αντζελα Λάνσμπουρι
στο ριμέικ με τον ελληνικό τίτλο
«Δολοφονία στο τρένο των 12.15».

εξαφανίζεται μέσα σ' ένα τρένο που ταξιδεύει, όλοι αμφισβητούν την ύπαρξή της κι όμως, όπως έλεγε ο Λακάν, «αυτό που είναι κρυμμένο, δεν είναι παρά αυτό που λείπει από τη θέση του». Έτσι η Μις Φρού ξαναβρίσκεται: α) υπό τη μορφή ενός άλλου σημαίνοντος (η υπογραφή του ονόματός της στο παράθυρο του τρένου), β) υπό τη μορφή μιας άλλης γυναίκας που φορά τα ρούχα της, γ) ενός πτώματος (η σκεπασμένη με επιδέξιμους ασθενής) και δ) μιας γυναίκας Αγγέλου, που εμφανίζεται εξίσου θαυματουργά όπως εξαφανίστηκε, για να περάσει με απίστευτη ευκολία το μπλόκο των εχθρών της και να βρεθεί πριν από τους ήρωες στο Λονδίνο!

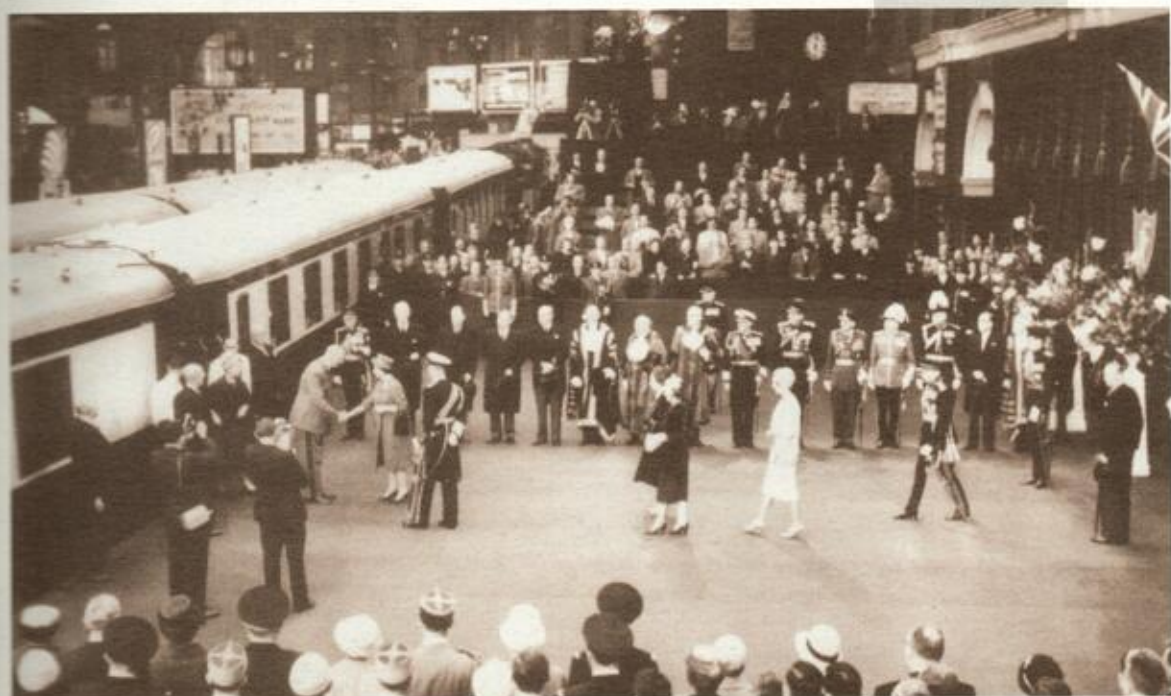
Ένα μεγάλο μέρος της επιτυχίας της ταινίας οφείλεται στην έξοχη αξιοποίηση των δεύτερων χαρακτήρων, όπως το ζευγάρι των σνομπ εγγλέζων που ενδιαφέρονται μόνο για το πρωτάθλημα κρίκετ. Αλλά και οι ερμηνείες είναι εξαιρετικές, όπως της Ντέιμ Μεί Ουίτι στο ρόλο της Μις Φρού, της Μάργκαρετ Λόχγουντ στο ρόλο της ηρωίδας, του Μάικλ Ρεντγκρέιβ στο παρθενικό του ντεμπούτο στην οθόνη, του Πολ Λούκας στο ρόλο του ψυχιάτρου που βρίσκεται επικεφαλής των κατασκόπων, του Μπάτζιλ Ράιντφορντ και Νόντον Γουέιν που υποδύονται το ζευγάρι των εγγλέζων κ.α. Η ταινία γνώρισε πολύ μεγάλη επιτυχία, κάνοντας τους κριτικούς να ανακηρύξουν τον Χίτσκοκ ως τον μεγαλύτερο άγγλο σκηνοθέτη. Ο Όρσον Γουέλς είπε πως την είδε έντεκα φορές, ενώ αποτελούσε επίσης μια από τις πιο αγαπημένες ταινίες του Φρανσουά Τρυφώ. Ως στόρι γνώρισε στη συνέχεια δεκάδες απομιμήσεις, αλλά και ένα ριμέικ του 1979 (Δολοφονία στο τρένο των 12.15) με πρωταγωνιστές τους Άντζελα Λάνσμπουρι, Σίμπιλ Σέπερντ, Έλιοτ Γκούλντ, Χέρμπερτ Λομ και σκηνοθέτη τον Άντονι Πέιτζ, ο οποίος κόπιαρε πλάνο-πλάνο την ταινία του Χίτσκοκ, χωρίς ωστόσο να καταφέρει να αναπλάσει τη μοναδική ατμόσφαιρά της.

ΜΠΑΜΠΗΣ ΑΚΤΣΟΓΛΟΥ

11 Νοεμβρίου 1918. Οι Γερμανοί υπογράφουν την συνθηκολόγησή τους στο εστιατόριο του ιστορικού βαγονιού 2419. Ο Στρατάρχης Φος στο κέντρο της φωτογραφίας.

Η βασίλισσα Ελισάβετ υποδέχεται τον Πρόεδρο της Γαλλίας Σαρλ ντε Γκιωλ στο σταθμό Βικτώρια τον Απρίλιο του 1960, από όπου αρχίζει την επίσημη επίσκεψή του. Ταξιδεύει με τον «Φοίνικα».

Η μεταφορά της σωρού του σερ Ουίνστον Τσόρτσιλ στις 30 Ιανουαρίου 1965, στο σταθμό του Βατερλώ.

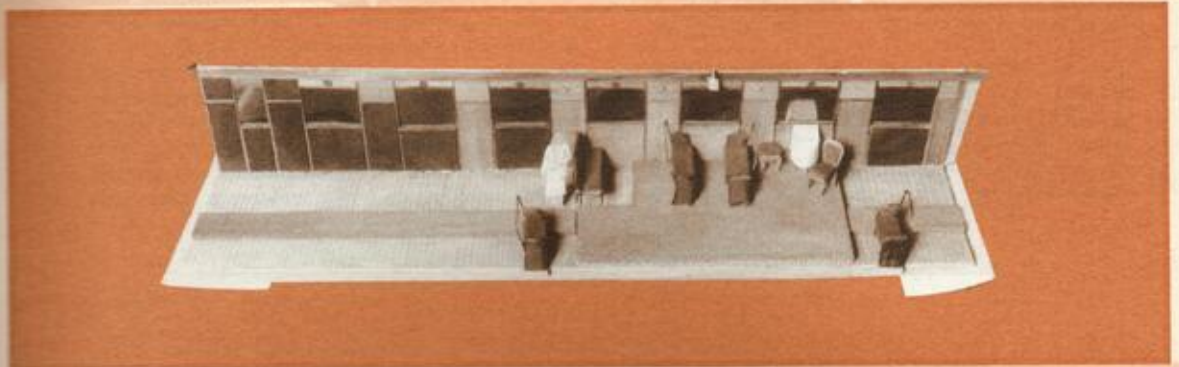
Μαχέτες κοστούμιών ΝΤΟΡΑ ΛΕΛΟΥΔΑ

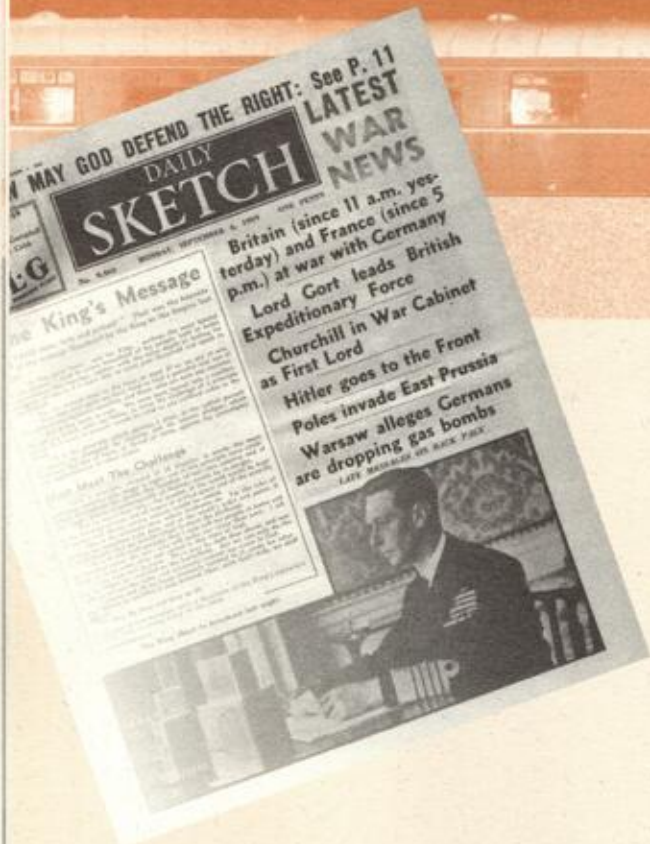
Τραγουδάκι - μίνιμα

Μηνάς Ι. Αεζιάδης

Μακέτα σχολικού ΛΕΑ ΚΟΥΣΗ

«...Κατ' αρχήν ως διαμορφωμένος χώρος, αίθουσα και σκηνή συγχρόνως, καταφέρνει με τρόπο σχεδόν μαγικό να χωρέσει και να νοικοκυρέψει με τρόπο γυναικείο τα πάντα, δίχως να δημιουργεί αίσθημα ασφυξίας. Ενώ τα παλιά πολυτελή βαγόνια συνδυάζουν τις αξίες της σύγχρονης αισθητικής με την αίσθηση του βιωμένου χρόνου τους. Θα έλεγα πως η διαμόρφωση και μόνο του χώρου είναι μάθημα καλού γούστου, σεβασμού στην παράδοση και γνώσης των απαιτήσεων του σύγχρονου θεάτρου...»

«...Ένα παράδοξο στοιχείο με τον θεατρικό χώρο και χρόνο, με τη θεατρική κυρίως σύμβαση, που κερδίζεται χάρις στην έξυπνη σκηνοθεσία και στην παρουσία καλών ηθοποιών, παλιών και νεότερων...»

Λέανδρος Πολενάκης «Η Αυγή»

«...Η Τατιάνα Λύγαρη στο υπέροχο Τρένο της στο Ρουφ βρήκε πάλι ένα θαυμάσιο έργο που διαδραματίζεται σε βαγόνια ταξιδεύοντος σιδηροδρόμου...»

«...σε σκηνοθεσία μετρημένη, τέλεια ρυθμολογία, ισόρροπες ερμηνείες...»

«...Ένας θαυμάσιος θίασος πλαισιώνει την πολύ καλή αυτή δουλειά...»

Κώστας Γεωργουσόπουλος, «Τα Νέα»

«...αξιοποίησε σκηνοθετικά με άψογο τρόπο τη σκηνική διαμόρφωση που επέβλεψε η Λέα Κούση (πράγμα δύσκολο αφού 12 ηθοποιοί έπρεπε να κινηθούν σε εξαιρετικά περιορισμένο χώρο) καθώς και την ευέλικτη μετάφραση του Ερρίκου Μπελιέ...»

Ηρακλής Λογοθέτης, «Αθηνόραμα»

«...Αν αυτό συνέβαινε στο Λονδίνο ή στη Νέα Υόρκη και τι δεν θα 'χαν να μας λένε. «Πήγαινε εκεί να δεις τι κάνουν οι άνθρωποι», «τι ιδέες», «τι θέατρο» κ.λπ. Έλα όμως που αυτό δεν συμβαίνει στο Λονδίνο ούτε στη Νέα Υόρκη αλλά στην Αθήνα μας, κάτω στο Ρουφ...»

«...η Τατιάνα Λύγαρη δεν σκηνοθέτησε απλώς ένα έργο. Σκηνοθέτησε μια ταξιδιωτική εμπειρία με τρένο. Αυτή είναι όλη η σκηνοθετική αντίληψη και σε ένα τέτοιο παραμύθι σε μπάζει από τη στιγμή που πλησιάζεις στο ταμείο. Γι' αυτό και το συνιστώ...»

«...Με καταπληκτική δουλειά στους φωτισμούς και στους ήχους. Μέσα κι έξω από το τρένο δουλεύουν εκπληκτικά οι φωτισμοί και σε βυθίζουν στο γοητευτικό ψέμα οι ήχοι...»

«...Οι ηθοποιοί δίνουν τον καλύτερο εαυτό τους...»

Παναγιώτης Τιμογιαννάκης,

«Ελεύθερος Τύπος της Κυριακής»

«...Όλες αυτές οι απόπειρες μοιάζουν κάπως με στοιχείο που κερδίζεται όχι μόνο γιατί τα τολμήματα πραγματοποιούνται αλλά διότι και το αποτέλεσμα, ως καλλιτεχνικό έργο, είναι υψηλών προδιαγραφών...»

«...το συγκεκριμένο έργο έχει γοητευτική ατμόσφαιρα, καλοδουλεμένα πρόσωπα, πυκνούφασμένη δράση που η σκηνική του μετατροπή τα ανέδειξε περισσότερο...»

«...η σκηνοθεσία είχε με πολλά και δύσκολα να παλέψει και στην ικανότητα, φαντασία

και ευρηματικότητα του σκηνοθέτη βασίσθηκε η επιτυχία της μεταφοράς του σε θεατρική παράσταση...»

«...ένα επίτευγμα, άκρως πρωτοποριακό. Ένα σκηνικό επιχείρημα ρηξικέλευθο, τολμηρό που, χωρίς αλλοπρόσαλλους εξτρεμισμούς, δικαιούται τον τίτλο του πειραματικού...»

«...Ένα άριστο σύνολο αριστοτεχνικά καθοδηγημένο...»

Αδριανός Γεωργίου, «Ραδιοηλεκτροαση»

«...εξέχουσες παρουσίες στους δεύτερους χαρακτήρες, σημείο κλειδί για την επιτυχή μεταφορά του κινηματογραφικού κειμένου στη σκηνή...»

Αλέθα Καρανικολού, «Αξία»

«...Όχι ότι δεν το ξέραμε αλλά επιβεβαιώνεται για μια ακόμη φορά ότι όπου γίνεται σωστή και κυρίως πρωτότυπη δουλειά ο κόσμος την τιμά...»

«...Πρόκειται για μια πρωτόγνωρη εμπειρία που δεν πρέπει να χάσετε για πολλούς λόγους...»

Σάκης Τσιλίης, «Τηλέραμα»

«...Με ατμοσφαιρικούς φωτισμούς, εκμεταλλευόμενη το λιγοστό διαθέσιμο σκηνικό χώρο με έμπνευση και ευελιξία και με ένα εξαιρετικό casting στη διάθεσή της απέδειξε σε αυτό το σκηνοθετικό της ντεμπούτο ότι έχει ταλέντο και για αυτή τη δουλειά...»

«...έχουν όλοι επιλεγεί πολύ προσεκτικά για να προσεγγίζουν φυσιογνωμικά τους ρόλους τους, απαρτίζουν ένα ιδιαίτερα καλοδεμένο σύνολο, που συνηγορεί με το ταλέντο του στην επιτυχία της παράστασης...»

Βιργινία Κατσούνα, «EXODOS»

«...Υποβλητικά ηχοχρωματική η μουσική του Μηνά Αλεξιάδη, ατμοσφαιρικά λειτουργικοί οι φωτισμοί της Μαρίνας Μουσικού και δημιουργικά εφευρετική από τη Λέα Κούση η σκηνογραφική διαμόρφωση του μικροσκοπικού χώρου των 8 τετραγωνικών...»

Σπύρος Νικολετάτος, «Αυριανή»

«...καλοστημένα επεισόδια, τα οποία κυλούν ανάλαφρα και ρυθμικά, χωρίς περιττούς μοντερνισμούς. Οι δώδεκα ηθοποιοί της παράστασης περιφέρονται με άνεση στους στριμωγμένους διαδρόμους, ανταλλάσσουν χιουμοριστικές ατάκες με το κοινό, χτίζει ο καθένας ξεχωριστά την ιδιαίτερη φιγούρα του...»

Ελένη Πετάρη, «Δίφωρο»

«...Τόσα, δηλαδή πέντε αστεράκια, θα πρέπει να βάλουμε κι εμείς τώρα στην παράσταση που διοργάνωσε η Τατιάνα Λύγαρη, έστω και μόνο για τις πλούσιες ιδέες που πρωτοστάτησαν στο ευφύεστατο ανέβασμα του έργου σε τρένο...»

«...Και πέρα, όμως, από τις ιδέες, τα αστεράκια τα αξίζει για την κίνηση ενός πολυπρόσωπου (δώδεκα ατόμων) θιάσου σε τόσο περιορισμένο χώρο, αλλά και για τη σπουδαία διανομή που κάνει ακόμη πιο πιστευτά τα γεγονότα που παρακολουθεί ο θεατής, όχι σαν θεατής θεάτρου αλλά σαν συνταξιδιώτης...»

Ροζίτα Σώκου

«Απογευματινή»

«...η παράσταση ισορροπεί παρέχοντάς μας αλληλοδιάδοχες ευκαιρίες να προσκληθούμε από τις επιδέξια στημένες ετερόκλητες φιγούρες, ερμηνευμένες σε πλήρως κερδισμένο σιδηροδρομικό κλίμα-σασπένς...»

«...όταν μια παράσταση και μάλιστα μεταφερμένη από το σινεμά στο θέατρο σε πείθει να αφηθείς στο ριγικό παραμυθάκι, τότε ως έπαινος μόνο βγαίνει απ' τα χείλη σου το κλασικό εκείνο "se non è vero è ben trovato"...»

Γιάννης Βαρθέλης, «Η Καθημερινή της Κυριακής»

ΑΛΦΡΕΝΤ ΧΙΤΣΚΟΚ

ΕΝΑΣ *METP* ΤΟΥ ΤΡΟΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ... ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ο Άλφρεντ Χίτσκοκ ήταν ο διασημότερος σκηνοθέτης που έφτιαξε ο κλασικός κινηματογράφος, και γιατί όχι ο καλύτερος. Το έργο που μας άφησε (συνολικά 53 ταινίες μεγάλου μήκους), μας επιτρέπει ως ένας μαγικός καθρέφτης να διεκδύσουμε μέσα στους μηχανισμούς του κλασικού κινηματογράφου και να δούμε την ενδότερη λειτουργία και λογική του. Πίσω από την σχετικά ανάλαφρη και ψυχαγωγική ίντριγκα των ταινιών του, κρύβεται ένα περίπλοκο δομικό πλέγμα, μια σειρά από σχέσεις και σημάνσεις που διατρέχουν το χιτσκοκικό κείμενο και το κάνουν ένα από τα πιο ηδονικά και πλούσια σ' ερμηνείες κείμενα.

Τον αποκάλεσαν «μετρ του τρόμου», αν και ουσιαστικά έκανε μόνο δύο αυθεντικά θρίλερ τρόμου (Ψυχή, Φρενίτις). Ήταν, όμως, αναμφίβολα ο μετρ της σασπένς, εννοώντας μ' αυτό όχι μόνο τα συναισθήματα αγωνίας και φόβου που προκαλούν ορισμένες σκηνές των ταινιών του, αλλά το γεγονός ότι ο Χίτσκοκ αρεσκόταν να παίζει με το θεατή, να τον οδηγεί σε λάθος πίστες, να τον θέτει μπροστά σε μυστήρια, να τον κάνει συνένοχο των επιθυμιών των ηρώων του, να του ενεργοποιεί τον πόθο για την περαιτέρω εξέλιξη της μυθοπλασίας και να τον κρατά για λίγο σε εκκρεμότητα, σε αναμονή (suspense), ώστε ο θεατής να παραδοθεί με μεγαλύτερη ευκολία στην ηδονή της κινηματογραφικής αφήγησης.

Ο Άλφρεντ Χίτσκοκ γεννήθηκε στο Λονδίνο στις 13 Αυγούστου 1899 και πέθανε στις 30 Απριλίου 1980. Οι γονείς του ήταν καθολικοί και από νωρίς έκλεισαν το νεαρό Άλφρεντ σε κολλέγιο Ιησουιτών, μια επιλογή που θα επηρεάσει τον μετέπειτα σκηνοθέτη στον υπόγειο θρησκευτικό προβληματισμό των περισσότερων ταινιών του. Μετά τους Ιησουίτες ο Χίτσκοκ μπήκε σε σχολή μηχανικών, ενώ παράλληλα άρχισε να σπουδάζει σχέδιο στη Σχολή Καλών Τεχνών του Λονδίνου. Το 1920 προσλαμβάνεται σαν σκιτσογράφος στο στούντιο της Famous Players Lasky, μιας γνωστής αμερικανικής εταιρείας παραγωγής που μόλις είχε ανοίξει παράρτημα των γραφείων της στο Λονδίνο. Αρχικά η δουλειά του περιοριζόταν στο να εικονογραφεί με σκίτσα τους υπότιτλους των βουβών ταινιών, σιγά-σιγά, όμως, έγινε μοντέρ, σεναριογράφος και στο τέλος βοηθός σκηνοθέτη και καλλιτεχνικός διευθυντής κάτω από την αγίδα του παραγωγού Μάικλ Μπάλκον. Το 1922 και σε ηλι-

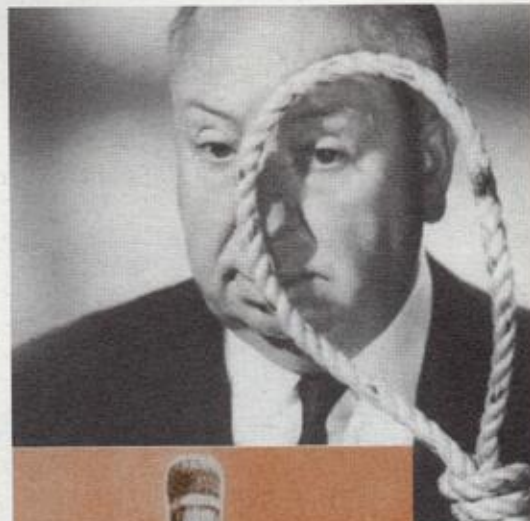
κία μόλις 23 ετών, ο Χίτσκοκ περνά πίσω από την κάμερα, για να ολοκληρώσει τα γυρίσματα της ταινίας *Always Tell Your Wife*, που ο σκηνοθέτης της την εγκατέλειψε λόγω ασθένειας. Ταυτόχρονα επιχειρεί να σκηνοθετήσει την ταινία *Αριθμός 13*, που δεν ολοκληρώθηκε ποτέ λόγω έλλειψης χρημάτων. Τρία χρόνια αργότερα ο Μάικλ Μπάλκον του προτείνει να σκηνοθετήσει δυο συμπαραγωγές με τα γερμανικά στούντιο (*Ο κήπος της ηδονής* και *Ο αετός του βουνού*), που τον καθιερώνουν οριστικά ως σκηνοθέτη. Μ' εξαίρεση ωστόσο τον *Ένοικο* (1926), μια από τις πρώτες ταινίες με ήρωα έναν κατά συρροή δολοφόνο και *Το ρινγκ* (1927), μια κωμική ιστορία ζηλοτυπίας στο χώρο του λονδρέζικου μποξ, οι βωβές ταινίες του Χίτσκοκ δεν αποτελούν το διαμάντι της φιλομορφίας του.

Το 1929 με τον *Εχθρισμό*, πρώτη ομιλούσα ταινία του αγγλικού κινηματογράφου, ο Χίτσκοκ μας δίνει μια ιδιότυπη εκδοχή του χριστιανικού μύθου του «αίροντα τις αμαρτίες του άλλου». Μια γυναίκα σκοτώνει ένα ζωγράφο που αποπειράθηκε να τη βιάσει, ένας αλήτης-αυτόπτης μάρτυρας επιχειρεί να την εκβιάσει, αλλά ο αρραβωνιαστικός της ηρωίδας, που είναι αστυνομικός, εξαφανίζει τα ενοχοποιητικά στοιχεία και στρέφεται εναντίον του εκβιαστή, ο οποίος σε μια στιγμή πανικού σκοτώνεται πέφτοντας από την οροφή του Βρετανικού Μουσείου! Ο δυστυχής αυτός ανθρωπάκος επωμίζεται τις αμαρτίες του ζεύγους και θυσιάζεται, έστω άθελά του, για τη σωτηρία τους. Όλοι οι ήρωες κουβαλούν επάνω τους το σημάδι ενός ηθικού δισυπόστατου: οι ρόλοι τους εναλλάσσονται, το θύμα γίνεται θύτης, ο θύτης θύμα, ο εκβιαστής εκβιαζόμενος κλπ. Επιπλέον ο Χίτσκοκ υποβάλλει στο θεατή την ιδέα ότι καθένας μας είναι ένας εν δυνάμει φονιάς (σύμφωνα με το χριστιανικό ρητό «είμαστε όλοι παιδιά του Κάιν»), με την ίδια λογική που στα μετέπειτα έργα του (κυρίως στο *Σιωπηλός μάρτυς*) θα υποβάλλει την ιδέα ότι όλοι είμαστε ηδονοβλεψίες!

Ο Χίτσκοκ θα γνωρίσει την πρώτη του παγκόσμια επιτυχία το 1934 με το κατασκοπικό θρίλερ *Ο άνθρωπος που ήξερε πολλά*, μοναδική ταινία στην καριέρα του που θα ξαναγυρίσει σε ριμέικ το 1956. Με την ταινία αυτή επιβάλλει ένα στυλ ψυχαγωγικού κινηματογράφου που συνδυάζει την περιπέτεια, το μυστήριο, την αγωνία και το χιούμορ, αποκορύφωμα του οποίου είναι οι ταινίες *Τα 39 σκαλοπάτια* (1935) και το *Η κυρία εξαφανίζεται* (1938). Πέρα από την επιφανειακή κατασκοπική τους ίντριγκα, οι δυο αυτές ταινίες στήνουν ένα διαλεκτικό παιχνίδι ανάμεσα στο θεατή, τον κεντρικό ήρωα και την εξέλιξη της υπόθεσης, που αξίζει να δούμε αναλυτικά. Στα *39 σκαλοπάτια*, ο κεντρικός ήρωας Ρίτσαρντ Χάνεϊ

(Ρόμπερτ Ντόνατ) βγαίνει από ένα μιούζικ-χολ αγκαλιά με μια άγνωστη γυναίκα, την Αναμπέλλα, η οποία του ζητά να τη φιλοξενήσει στο σπίτι του. Αντί, όμως, να περάσει μια ερωτική βραδιά μαζί της, αυτή τον μπει σε ένα μυστηριώδη κόσμο κατασκόπων με πολλά αναπάντητα ερωτήματα (τι είναι για παράδειγμα τα 39 σκαλοπάτια;). Αν τα αρχικά κίνητρα του Χάνεϊ ως προς την Αναμπέλλα ήταν ερωτικά, από τη στιγμή που πληροφορείται την ύπαρξη ενός μυστηρίου, ο πόθος του μετατοπίζεται και γίνεται περιέργεια, μια έμμονη ιδέα να φτάσει μέχρι την άκρη του αινίγματος. Συναίσθημα που συμεριζονται και οι θεατές της ταινίας. Όταν λοιπόν η Αναμπέλλα δολοφονείται, ο Χάνεϊ ως εκφραστής των επιθυμιών του θεατή, δεν έχει άλλο τρόπο να λύσει την περιέργειά του από το να γίνει ενεργό μέλος της δράσης, δηλαδή του θεάματος, αποδεχόμενος και τους κανόνες του. Θα πρέπει, λοιπόν, να αποποιηθεί την ταυτότητά του και να συμπεριφερθεί ως ηθοποιός: και πραγματικά από το σπίτι του θα φύγει μεταμφιεσμένος γαλατάς, στη συνέχεια θα παραστήσει τον άνεργο μηχανικό, τον πολιτικό (καταδιωκόμενος θα μπει στην αίθουσα ενός πολιτικού μίτινγκ, όπου και θα εκφωνήσει λόγο), το φονιά, ακόμα και τον ερωτευμένο (η μοίρα θα τον αλωσοδέσει στην κυριολεξία με μια κοπέλα, την Πάμελα), μέχρι να οδηγηθεί στη λύση του μυστηρίου, η οποία θα γίνει λειτουργικά στο χώρο ενός θεάτρου. Ο ήρωας, αφού δει τον πραγματικό ένοχο να συλλαμβάνεται στη σκηνή, μένει οριστικά πλέον στη σάλα, στην πλευρά του θεατή. Η νεύρωσή του θεραπεύτηκε με την απάντηση των ερωτημάτων κι ο πόθος του τώρα ξαναγίνεται ερωτικός, με αντικείμενο φυσικά την Πάμελα, η οποία στο παρελθόν τον πρόδωσε τρεις φορές, θεωρώντας τον ένοχο, στη συνέχεια, όμως, τον βοήθησε να αποκαλύψει την κατασκοπική συνωμοσία. Ο σχηματισμός του ζεύγους, επιμύθιο των περισσότερων ταινιών του Χίτσκοκ, ορίζει και το τέλος της μυθοπλασίας, αφού δεν υπάρχει πλέον άλλος πόθος του θεατή για να τη διατηρεί σε ενέργεια. Μετά την τεράστια παγκόσμια επιτυχία του *Η κυρία εξαφανίζεται*, ο Χίτσκοκ κλείνει τη βρετανική του περίοδο με την *Ταβέρνα της Τζαμάικα* (1939) και ξεκινά μια νέα καριέρα στο Χόλιγουντ με πολύ σημαντικές ταινίες, όπως οι: *Ρεβέκκα* (1940), *Υποψίες* (1941), *Το χέρι που σκοτώνει* (1943), *Νοτόριους* (1946), *Ο άγνωστος του εξπρές* (1951). Στο τελευταίο αυτό έργο, βασισμένο σε μυθιστόρημα της Πατρίσια Χάισμιθ και σεναριακή διασκευή Ρέιμοντ Τσάντλερ, ο Χίτσκοκ εικονογραφεί με τον πιο γλαφυρό τρόπο μια έμμονη ιδέα του, δηλαδή το θέμα της ανταλλαγής, της μεταβίβασης μιας ενοχής από ένα πρόσωπο σε κάποιο άλλο. Ο Γκάι, διάσημος τενί-

στας, συναντά στο τρένο έναν άγνωστο, τον Μπρούνο, ο οποίος του προτείνει να «ανταλλάξουν» δυο φόνους, ώστε να επιτύχουν το τέλειο άλλοθι. Ο τενίστας αρνείται, όταν όμως ο Μπρούνο προχωρά στην εκτέλεση του πρώτου εγκλήματος, ο Γκάι συμπεριφέρεται σα να είναι ένοχος και η αστυνομία τον βάζει στην πρώτη θέση των υπόπτων. Οι δύο αυτοί ήρωες στην ουσία αποτελούν τον αρνητικό και θετικό πόλο της ίδιας συνείδησης. Ο Μπρούνο δεν έκανε τίποτα περισσότερο από το να υλοποιήσει μια ασυνείδητη επιθυμία του Γκάι και να γίνει ο εκφραστής της δικιάς του κακής συνείδησης, αυτός που ξεπερνά τα ηθικά εμπόδια και πράττει αυτό που η καλή συνείδηση του Γκάι του απαγορεύει να πράξει. Πώς όμως ξεφορτώνεται κανείς την «κακιά συνείδησή του»; Σίγουρα, όχι πάντως με ...εξομολόγηση. Βρισκόμαστε στο φιλικό κόσμο του Χίτσκοκ, πράγμα που σημαίνει ότι ο ήρωας για να ξαναβρεί τον εαυτό του δεν έχει άλλη λύση από το να αντιμετωπίσει το δυσυπόστατο εγώ του και να σκοτώσει το Άλλο. Κάτι που θα κάνει με τις ευλογίες της αφήγησης, και μάλιστα με ένα αξέχαστο θεαματικό τρόπο πάνω στις κούνιες ενός λούνα παρκ που εκτροχιάζονται: ο Μπρούνο έχει τη μοίρα των περισσότερων χιτσκοκικών κακών, δίνει δηλαδή την ύστατη παράσταση, κάνοντας το θάνατό του θέαμα!

Ο άγνωστος του εξπρές σηματοδοτεί την αρχή της πιο ώριμης περιόδου του έργου του Χίτσκοκ, που θα φθάσει στο αποκορύφωμά της με τις ταινίες *Σιωπηλός μάρτυς* (1954), *Δεσμώτης του λίγγου* (1958), *Στη σκιά των τεσσάρων γιγάντων* (1959), *Ψυχώ* (1960) και *Τα πουλιά* (1964). Ο *Σιωπηλός μάρτυς*, αν και φαινομενικά θρίλερ μυστηρίου, αναφέρεται και πάλι στους νόμους που διέπουν το κινηματογραφικό θέαμα, γι' αυτό αξίζει να τον δούμε πιο αναλυτικά. Ο Τζεφ (Τζέιμς Στιούαρτ) ακινητοποιημένος σε μια αναπηρική καρέκλα εξαιτίας ενός ατυχήματος, περνά όλη του τη μέρα (και νύχτα) κατασκοπεύοντας τη ζωή των γειτόνων του, έτσι όπως μπορεί να τη δει από το παράθυρο του διαμερισμάτος του. Όπως ο θεατής της σκοτεινής αίθουσας, ο Τζεφ είναι ένας ηδονοβλεψίας που ζει δια μέσου του οφθαλμού και για χάρη του οφθαλμού, κάνοντας την ηδονοβλεπτική του δραστηριότητα ένα απόλυτο πάθος για το οποίο θυσιάζει ακόμα και την σχέση του με την Λίζα (Γκρέις Κέλι). Παρατηρώντας τα δρώμενα της απέναντι πολυκατοικίας θα πεισθεί ότι ένας γείτονας δολοφόνησε τη γυναίκα του. Ακινητοποιημένος, όμως, στην καρέκλα του δεν μπορεί να ερευνήσει ο ίδιος την υπόθεση, όπως θα έκανε για παράδειγμα ο ήρωας από τα 39 σκαλοπάτια. Μαζί του νιώθει ακινητοποιημένος και ο θεατής, ευτυχώς, όμως, η φιλενάδα και η νοσοκόμα του Τζεφ θα γίνουν

προεκτάσεις του εαυτού του και θα δεχθούν να κάνουν αυτές την αστυνομική έρευνα, επιμένοντας ακόμα και όταν όλες οι ενδείξεις μαρτυρούν ότι ο ύποπτος είναι αθώος. Γιατί δεν υπάρχει μεγαλύτερη απογοήτευση από το να μην εκπληρώνεται ο πόθος του θεατή. Ο Τζεφ θέλει να δικαιωθεί ότι έχει δίκιο ως ερασιτέχνης ντετέκτιβ, άρα στην ουσία επιθυμεί ο γείτονάς του να έχει σκοτώσει τη γυναίκα του! Πόθο που συμμερίζεται και ο θεατής, γινόμενος κατά κάποιον τρόπο εντολοδόχος δολοφόνος. Στο τελευταίο, ωστόσο, μέρος της ταινίας ανατρέπεται η προνομιακή θέση του Τζεφ, γιατί γίνεται αντιληπτός από το δολοφόνο. Ο θεατής λειτουργεί ως τέτοιος με την προϋπόθεση ότι είναι ασφαλής σε σχέση με όσα διαδραματίζονται επί της σκηνής/οθόνης. Όμως, ο Τζεφ παύει ξαφνικά να είναι ο μετρ του βλέμματος και γίνεται αντικείμενο της δράσης: ο απέναντι όχι μόνο τον βλέπει, αλλά μπαίνει απειλητικά στο διαμέρισμά του, δρασκελίζοντας το συμβολικά απαγορευμένο χώρο που χωρίζει τη θέση του θεατή από τη σκηνή/οθόνη. Στην πάλη που θα ακολουθήσει οι δυο άνδρες θα πέσουν στο κενό και ο Τζεφ θα τιμωρηθεί μ' έναν διπλό ευνουχισμό, σπάζοντας και το άλλο πόδι, τουλάχιστον, όμως, θα θεραπευτεί από το ηδονοβλεπτικό του πάθος και θα αφηθεί στις ερωτικές φροντίδες της Λίζα, που επιτέλους τον έχει κατακτήσει.

Το ίδιο σημειολογικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν όλες οι ταινίες αυτής της περιόδου, ακόμα και ένα καθαρό θρίλερ τρόμου σαν την *Ψυχή*, που αποτέλεσε την μεγαλύτερη εμπορική επιτυχία του Χίτσκοκ. Ωστόσο στη συνέχεια οι ταινίες *Τα πουλιά* και *Μάρνι* ήταν εμπορικές αποτυχίες. Ο μετρ έδειξε σημάδια κόπωσης με τα ψυχοπολεμικά κατασκοπικά θρίλερ *Σχισμένο παραπέτασμα* (1966) και *Τοπάζ* (1969), που δεν έχουν το λεπτό χιούμορ των αντίστοιχων ταινιών της περιόδου του *Η κυρία εξαφανίζεται*, ξαναγύρισε στα αγγλικά στούντιο για να γυρίσει το *Φρενίτις* (1972), μια ταινία-σύνοψη των βασικών του θεμάτων κι έκλεισε την καριέρα του με τη συμπαθητική *Οικογενειακή συνομιλία* (1976), που δεν συγκαταλέγεται στις μεγάλες στιγμές του. Πολλοί στο μεταξύ προσπάθησαν να τον μιμηθούν (Μπράιαν Ντε Πάλμα), διάφορες ταινίες του έγιναν ριμέικ (*Τα 39 σκαλοπάτια*, *Η κυρία εξαφανίζεται*, *Ψυχή*) ή αντιγράφτηκαν από όχι πάντα άταλαντους σκηνοθέτες, ωστόσο κανείς μέχρι σήμερα δεν κατάφερε να βρει το μυστικό της επιτυχίας του Άλφρεντ Χίτσκοκ και να γίνει άξιος διάδοχός του.

ΜΠΑΜΠΗΣ ΑΚΤΣΟΓΛΟΥ
Αθήνα, Δεκέμβριος 1999

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΤΡΕΝΟΥ ΣΤΟΝ ΧΙΤΣΚΟΚ

Δεν είναι τυχαίο ότι μια από τις ταινίες (μερικών δευτερολέπτων) που συμπεριλήφθηκαν στο πρώτο πρόγραμμα προβολών των Αδελφών Λιμιέρ ήταν «Η είσοδος του τρένου στο σταθμό της Τσιοτά». Η τέχνη των κινούμενων εικόνων και το κατεξοχήν όχημα της κίνησης στα τέλη του 19ου αιώνα, ο κινηματογράφος και ο σιδηρόδρομος, θα γράφουν στη συνέχεια μια μεγάλη κοινή ιστορία. Όπως για παράδειγμα στην περίπτωση του Άλφρεντ Χίτσκοκ, ο οποίος από πολύ νωρίς έδειξε να γοητεύεται από την ιδέα του τρένου, ίσως γιατί αντιπροσωπεύει δυο φαινομενικά αντίθετα πράγματα, τη στατικότητα εν τη κινήσει: δηλαδή την ξέφρενη κίνηση σε ό,τι αφορά το τρένο ως ιδέα-όχημα και τον κλειστό (σχεδόν θεατρικό) χώρο σε ό,τι αφορά το τρένο ως εσωτερική πραγματικότητα (ο μικρόκοσμος των επιβατών). Οι δυο αυτές έννοιες μοιάζουν να έχουν μια ξεχωριστή οντότητα στην ταινία Αριθμός 17 (1932), βασισμένη σ' ένα μυθιστόρημα του Τζέφερσον Φάρτζον που έγινε στη συνέχεια θεατρικό έργο: το πρώτο μέρος της ταινίας, ολότελα στατικό, εκτυλίσσεται στο εσωτερικό ενός σκοτεινού, εγκαταλελειμμένου οικήματος, δίπλα στο σιδηροδρομικό σταθμό. Αντίθετα το δεύτερο μέρος, είναι όλο κίνηση, αφού μας δείχνει την ξέφρενη πορεία ενός τρένου χωρίς μηχανοδηγό, το οποίο συγκρούεται

τελικά μ' ένα...φέρμιποτ. Μέγας λάτρης των μακετών, ο Χίτσκοκ χρησιμοποιεί ηλεκτρικά τρένα και αυτοκίνητα σε μινιατούρες για να κινηματογραφήσει τις σκηνές της καταδίωξης, συμπεριφερόμενος ως ένα μεγάλο παιδί που διασκεδάζει με τα αγαπημένα παιχνίδια του! Κάτι που θα επαναλάβει στην αρχική σκηνή του *Η κυρία εξαφανίζεται* (1938), όπου βλέπουμε ένα τρένο να μπαίνει σ' ένα σιδηροδρομικό σταθμό μινιατούρα, αλλά εδώ πλέον ο μετρ αντιμετωπίζει ως μια σκηνοθετική πρόκληση την αντίθεση κίνηση/θεατρικότητα, δίνοντάς μας μια από τις πιο αξιοθαύμαστες σε δομή ταινίες του, όπου μια τυπικά θεατρική σε σύλληψη ίντριγκα (η εξαφάνιση μιας κυρίας σ' έναν κλειστό, περιορισμένο χώρο) εκτυλίσσεται πάνω σ' ένα κινούμενο τρένο. Το τελευταίο λειτουργεί ως ένας μικρόκοσμος της ευρωπαϊκής κοινωνίας στα πρόθυρα του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου, αλλά και ως μια αυλή των θαυμάτων, όπου γριές παραμάνες εξαφανίζονται ταχυδακτυλουργικά, αντικαθίστανται από σωσίες τους και εμφανίζονται εξίσου μαγικά, η κοινή λογική δοκιμάζεται, κάποιoi καλούνται επιτέλους να πάρουν την ευθύνη των πράξεών τους και το κυριότερο, μέσα από όλη αυτή τη «σιδηροδρομική» περιπέτεια και δοκιμασία βρίσκει έδαφος να ανθίσει μια ερωτική ιστορία.

Φωτογραφίες από πρόβες της θεατρικής περιόδου 1999-2000. (Λίρις: Άννα Μιχαήλου)

Αμαξοστοιχία-θέατρο. Το Τρένο στο Ρουφ.

Η ερωτική σήμανση του τρένου είναι εμφανής και σε άλλες ταινίες του Χίτσκοκ, όπως στα 39 σκαλοπάτια όπου ο κινηγημένος ήρωας καταφεύγει σ' ένα τρένο και για να ξεφύγει από τον έλεγχο εξαναγκάζει μια επιβάτιδα να παραστήσει την ερωτευμένη μαζί του, κάτι που δε θα αρρήσει να γίνει πραγματικότητα. Ανάλογη είναι η πορεία του Κάρι Γκραντ και της Εύα Μαρί Σεντ στη Σκιά των τεσσάρων γιγάντων, όπου για να μην έχουμε την οποιαδήποτε αμφιβολία για την ερωτική λειτουργία του τρένου ο Χίτσκοκ δείχνει το πρωταγωνιστικό ζευγάρι να φιλιέται μέσα στο κουπέ κι ύστερα το τρένο να μπαίνει μέσα σε μια σήραγγα! Σε άλλες ταινίες, πάλι, το τρένο εκπροσωπεί την ίδια τη μοίρα, όπως στην εναρκτήρια σκηνή του Υποψίες, όπου ο Κάρι Γκραντ μπαίνει στο κουπέ της Τζόαν Φοντέιν και δεν της δίνει καμιά σημασία, μέχρι τη στιγμή που θα χρειαστεί να δανειστεί χρήματα για να πληρώσει τη διαφορά του εισιτηρίου του. Ένα δάνειο που θα τον δέσει συμβολικά με την μέλλουσα γυναίκα του, αλλά και με τη νεύρωση της, μια και όλες οι υποψίες της Φοντέιν ότι Γκραντ θέλει να την σκοτώσει έχουν ως

αφετηρία το χρήμα. Εκπληκτική σε σύλληψη είναι επίσης η εναρκτήρια σκηνή από τον Άγνωστο του εξπρές: τα πρώτα πλάνα δείχνουν τα βήματα δυο ανδρών σ' ένα σιδηροδρομικό σταθμό, που βαδίζουν από διαφορετικά σημεία προς την ίδια κατεύθυνση. Δυο συγκλίνουσες πορείες, που διασταυρώνονται και ακολουθούν μια ευθεία, την πορεία του τρένου, πάνω στο οποίο θα γνωριστούν ο Μπρούνο και ο Γκάι, η μοίρα των οποίων θα συνδεθεί αναπόσπαστα πλέον. Στο φινάλε ενός άλλου θρίλερ, Στη σκιά μιας υποψίας, η μοιραία ιδιότητα του τρένου αποκτά μια ανάλογη διάσταση με τον από μηχανής θεό της αρχαίας τραγωδίας, καθώς ο θεός Τσάρλι προσπαθεί πάνω σ' ένα τρένο να σκοτώσει την ανιψιά του, επειδή γνωρίζει ότι είναι δολοφόνος, αλλά πάνω στη συμπλοκή διαμελίζεται από ένα άλλο διερχόμενο τρένο. Τέλος στο Μυστικό πράκτορα, το παράλογο μιας κατασκοπικής αποστολής που σηματοδεύτηκε από τη δολοφονία ενός αθώου, τονίζεται ακόμα σαφέστερα από τον εκτροχιασμό του Οριάν Εξπρές, πάνω στο οποίο βρίσκεται όλος ο πρωταγωνιστικός θίασος. Δε χωρά αμφιβολία ότι ο Άλφρεντ Χίτσκοκ λάτρευε τα τρένα: το να επιβιβαστείς με κάποιον ήρωά του σε σιδηρόδρομο ήταν εγγύηση για μια αληθινή περιπέτεια, κάτι που επαληθεύεται και στην ταινία Το ασχημένο τρένο του Άρθουρ Χίλερ, ηθελημένος φόρος τιμής στο χιτσκοκικό ταξίδι πάνω στις ράγες, όπου τα πάντα μπορούν να συμβούν.

ΜΠΑΜΠΗΣ ΑΚΤΣΟΓΛΟΥ

Φωτογραφίες από παραστάσεις
θεατρικής περιόδου
2000-2001 και 2001-2002

Ο ΧΙΤΣΚΟΚ

ΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ

ΦΡΑΝΣΟΥΑ ΤΡΥΦΩ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ

ΦΡΑΝΣΟΥΑ ΤΡΥΦΩ: Ας μιλήσουμε τώρα για την *Κυρία εξαφανίζεται*. Είναι μια ταινία που προβάλεται συχνά στο Παρίσι και, κάπου-κάπου, τη βλέπω δυο φορές τη βδομάδα. Κάθε φορά λοιπόν λέω: αφού την ξέρω απέξω, δε θα ακολουθήσω την ιστορία, θα κοιτάξω το τρένο...αν το τρένο κινείται...πώς είναι οι διαφάνειες...αν η κάμερα κινείται μέσα στους εσωτερικούς χώρους...και κάθε φορά τα πρόσωπα και η πλοκή με γοητεύουν τόσο που δεν καταφέρνω να δω πώς φτιάχτηκε η ταινία.

ΑΛΦΡΕΝΤ ΧΙΤΣΚΟΚ: Τη γυρίσαμε το 1938 στο μικρό στούντιο του Άλινγκτον, σε ένα πλατό ενενήντα ποδών, μ' ένα βαγόνι. Όλα τ' άλλα έγιναν με διαφάνειες ή με μακέτες. Τεχνικά, ήταν μια πολύ ενδιαφέρουσα ταινία.....Το σενάριο ήταν του Σίντνεϊ Γκίλιατ και του Φρανκ Λόντερ. Αν, όμως, θυμηθούμε τους φίλους μας τους «αληθοφανείς», θα μπορούσαν να αναρωτηθούν, γιατί εμπιστευόμαστε ένα μήνυμα σε μια γριά κυρία που ο καθένας θα μπορούσε να εξουδετερώσει; Ή, πάλι, γιατί αυτοί της αντικατασκοπίας δεν έστειλαν το μήνυμα με ένα ταχυδρομικό περιστέρι; Όταν σκέφτεται κανείς με τι κόπους έβαλαν αυτή τη γριά κυρία μέσα στο τρένο με τόσους συνενόχους γύρω της, με μια άλλη γυναίκα έτοιμη ν' αλλάξει ρούχα, για να μην πούμε για το βαγόνι που λύνουν από το τρένο κι εξαφανίζονται μέσα στο δάσος...

ΦΡΑΝΣΟΥΑ ΤΡΥΦΩ: ....τη στιγμή, μάλιστα, που αυτό το μήνυμα δεν είναι παρά οι πέντε ή έξι πρώτες στροφές ενός τραγουδιού που η κυρία οφείλει να θυμάται! Είναι παράλογο, αλλά τόσο όμορφο...

ΑΛΦΡΕΝΤ ΧΙΤΣΚΟΚ: Είναι φαντασία, σκέτη φαντασία! Το ξέρετε ότι αυτήν την ιστορία την έχουν γυρίσει τέσσερις με πέντε φορές ακόμη;

ΦΡΑΝΣΟΥΑ ΤΡΥΦΩ: Θέλετε να πείτε, σε ριμέικ;

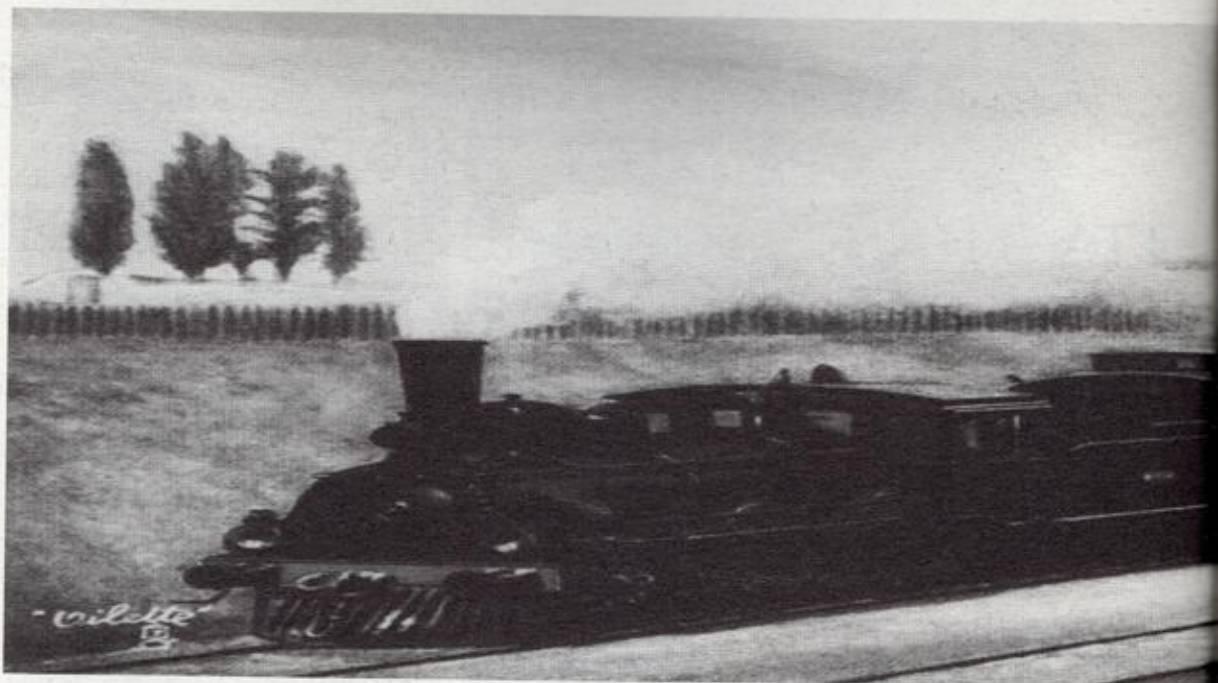
ΑΛΦΡΕΝΤ ΧΙΤΣΚΟΚ: Όχι, όχι ριμέικ, αλλά την ίδια τη βασική ιστορία με διαφορετικές μορφές. Όλα ξεκινούν από μια παλιά ιστορία με μια γριά που ταξιδεύει στο Παρίσι με την κόρη της στα 1889. Πηγαίνουν στο ξενοδοχείο και η μητέρα αρρωσταίνει. Φωνάζουν το γιατρό, ο οποίος αφού την εξετάζει, συζητά ιδιαίτερα με τον ξενοδόχο. Έπειτα γυρίζει στην κόρη, της λέει πως η μητέρα της χρειάζεται ορισμένα φάρμακα, και τη στέλνει στην άλλη άκρη της πόλης μ' ένα ταξί. Όταν έπειτα από τέσσερις ώρες η κόρη επιστρέφει στο ξενοδοχείο και ρωτά τι κάνει η μητέρα της, ο ξενοδόχος της απαντά: «Ποια μητέρα; Ποια είστε εσείς, δε σας γνωρίζω!» «Η μητέρα μου, στο δωμάτιο τάδε;» απαντά το κορίτσι. Την οδηγούν σ' αυτό το δωμάτιο όπου μένουν άλλοι ένοικοι, τα έπιπλα είναι σε διαφορετική θέση κι ακόμα και η ταπετσαρία είναι διαφορετική!

Πάνω σ' αυτή τη βασική ιστορία, έκανα ένα τηλεοπτικό έργο μισής ώρας και η Ρανκ γύρισε την ταινία, *Το μυστήριο των Παρισίων*, με την Τζην Σίμονς. Το κλειδί αυτής της αληθινής, όπως λένε, ιστορίας είναι πως οι γυναίκες, που επέστρεφαν από τις Ινδίες, έφτασαν στο Παρίσι τη στιγμή που άνοιγε μια μεγάλη έκθεση, ίσως τη στιγμή που έφτιαχναν τον Πύργο του Άιφελ. Επειδή λοιπόν η μητέρα είχε χολέρα, ο γιατρός σκέφτηκε πως αν κάτι τέτοιο γινόταν γνωστό, θα έδιωχνε τους τουρίστες που είχαν έρθει για την έκθεση. Αυτή είναι η βασική ιδέα της ιστορίας.

ΦΡΑΝΣΟΥΑ ΤΡΥΦΩ: Μια πλοκή αυτού του είδους είναι συχνά πολύ ενδιαφέρουσα στην αρχή, αλλά σιγά-σιγά πέφτει - και πολύ συχνά καταλήγει - σ' ένα φοβερό μπέρδεμα την ώρα που δίνονται οι εξηγήσεις. Το φινάλε, όμως, του *Η Κυρία εξαφανίζεται* ξεφεύγει από κάτι τέτοιες κακοτοπιές, είναι εξαιρετικό, το σενάριο ήταν πολύ καλό.

Μετάφραση Γιάννης Ιωαννίδης
Απόσπασμα από το βιβλίο «Χίτσκοκ/Τρυφώ»,
Εκδόσεις ύψιλον/βιβλία.

ΟΡΙΑ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

[...Όσον αφορά το αστυνομικό μυθιστόρημα...] πρόκειται, σχεδόν πάντα, για ένα χαριέντα αποτροπιασμό, για μια διασκεδαστική μακαβριότητα. Το πτώμα που εμφανίζεται, καταρχάς, για να τεθεί το μυστήριο, και τα πτώματα που ακολουθούν, όσο διαρκεί μέχρι το εξιλαστήριο μακελειό του τέλους, περισσότερο αφορούν όρους ενός ανίγματος, παρά πραγματικά όντα που χάνουν τη ζωή τους.

Υπάρχουν τρεις βασικές κατηγορίες αστυνομικού μυθιστορήματος που ενεργοποιούνται, ουσιαστικά, ανάλογα με τη σκοπιά από την οποία γίνεται η αφήγηση. Αν ο αναγνώστης παρακολουθεί την εξέλιξη του μύθου με τα στοιχεία που διαθέτει ο ερευνητής της υπόθεσης («με τα μάτια του ντετέκτιβ», κατά κάποιον τρόπο), τότε έχουμε το κλασικό μυθιστόρημα-αίνιγμα. Αν η αφήγηση γίνεται από την πλευρά του κακοποιού- του αδίσταχτου ή ψυχοπαθούς δολοφόνου, του μικροαπατεώνα που μπλέκεται αθέλητα σε φόνο ή φόνους και ούτω καθεξής - τότε έχουμε το λεγόμενο μαύρο μυθιστόρημα, το *roman noir* των γάλλων ή την *crime novel* των αμερικανών. Και αν η αφήγηση γίνεται από την πλευρά του ίδιου του θύματος - εκείνου που υφίσταται την απειλή, τον εκβιασμό, το θανάσιμο κίνδυνο, την κατάδιωξη και τα λοιπά - η ταύτιση της ματιάς του ανα-

γνώστη με το αγωνιόν θύμα δίνει αυτό που σε όλες τις γλώσσες ονομάζεται *θρίλερ*.

Σε καμιά από τις παραπάνω κατηγορίες, ωστόσο, δεν απουσιάζει το παιχνίδι με το νοσηρό, η εναγώνια προσμονή και η τελική, αιφνιδιαστική αποκάλυψη. Είτε πρόκειται για το δαμόνιο ντετέκτιβ που εντοπίζει το δολοφόνο στο πρόσωπο του πιο απίθανου υπόπτου, είτε για τον κακοποιό που ξαφνιάζεται από την τροπή των ιδίων του των πράξεων, είτε, τέλος, για το καταδικασμένο θύμα που μόλις στο παρά πέντε γλιτώνει από το χαμό, τη σε βάρος του πλεκτάνη ή όποια άλλη απειλή. Χαρίεις αποτροπιασμός, νοσηρότητα και παιχνίδι ή νοσηρότητα-παιχνίδι σημαδεύουν σε κάθε περίπτωση, οριστικά και απαρέγκλιτα, το εν γένει αστυνομικό μυθιστόρημα.

Το αστυνομικό μυθιστόρημα γεννήθηκε από παρεξήγηση, αναπτύχθηκε από ιδιοτροπία, αγαπήθηκε από εθισμό και κυριαρχεί εξαιτίας ενός βαθύτατου συντηρητισμού που μας διακατέχει όλους.

Το αστυνομικό μυθιστόρημα, πράγματι, γεννήθηκε από παρεξήγηση. Όταν ο Έντγκαρ Άλαν Πόε έστειλε τον ιππότη Ντυπέν να διερευνήσει τους Φόνους της Οδού Μοργκ, μάλλον δεν είχε την παραμικρή

πρόθεση να εγκαινιάσει νέο λογοτεχνικό είδος. Ως άνθρωπος του 19ου αιώνα, έτρεφε μια εξαιρετικά υψηλή εκτίμηση στη δύναμη του ορθολογισμού. Και ως ρομαντικός ποιητής, είχε ήδη οργανώσει τους αλληγορικούς του στίχους με ευρήματα στηριγμένα σε λογικές απόρροιες. Με τον Ντυπέν δεν έκανε, συνεπώς, τίποτα περισσότερο από το να εφαρμόσει ρητά μια συλλογιστική τεχνική στη μυθοπλασία. Τα υπόλοιπα είναι απλές και μοιραίες συγκυρίες.

Το αστυνομικό μυθιστόρημα αναπτύχθηκε από ιδιοπροπία. Πώς αλλιώς θα μπορούσε να χαρακτηριστεί αυτή η προσήλωση του αναγνωστικού κοινού σε ένα είδος πασιέντσας, ας πούμε, που τη ρίχνει κάποιος ταχυδακτυλουργός; Σε αυτό το κρυφτό μεταξύ δύο ιστοριών - εκείνης που ο συγγραφέας ξέρει από την αρχή, αλλά δεν τη λέει στον αναγνώστη του, παρά την αφήνει να διαφαίνεται μέσω μιας δεύτερης, εκείνης που παρουσιάζει πρακτικά. Ένα κρίσιμο ζήτημα αποτελεί, ασφαλώς, το πόσο αναπάντεχα, για τον προσηλωμένο αναγνώστη, «βγαίνει» τελικά η κάθε «πασιέντσα». Κάποιο ρόλο παίζει, ωστόσο, και η διακαής προσδοκία όλων στο να ταιριάξουν κατάλληλα τα τραπουλόχαρτα και να κλείσει αίσια η κάθε εκκρεμότητα.

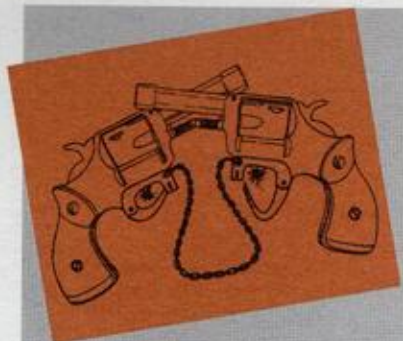
Το αστυνομικό μυθιστόρημα αγαπήθηκε από εθισμό. Η επανάληψη κουράζει, εν γένει, αλλά πόσο κουραστική μπορεί να αποβεί η επαναλαμβανόμενη τέρψη; Κι εξάλλου το τυπικό σχήμα μόνο είναι κοινό. Οι εκφάνσεις του, από μυθιστόρημα σε μυθιστόρημα, από συγγραφέα σε συγγραφέα κι από οπτική σε οπτική ποικίλουν, ανάλογα με ευρηματικές αναφορές, στιλιστικές τεχνικές και υβριδικές μεταμορφώσεις.

Εν τέλει, το αστυνομικό μυθιστόρημα κυριαρχεί εξαιτίας ενός βαθύτατου συντηρητισμού που μας διακατέχει όλους. Παρ' ότι παίζει με παραλλαγές της ίδιας συνταγής. Ή, ακριβώς επειδή παίζει, σταθερά και αμετάβλητα, με την ίδια συνταγή. Σε χιλιάδες απλοϊκές, είτε λόγιες, τυπικές, είτε ανανεωμένες, αφελείς, είτε σοφές παραλλαγές.

Το αστυνομικό μυθιστόρημα δε φτάνει και, κατά τεκμήριο, δεν ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ποτέ να φτάσει στο επίπεδο του υψηλότερου λογοτεχνικού επιτεύγματος... Θα παραμείνει μια λογοτεχνία φυγής, όχι μια λογοτεχνία έκφρασης.

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ
Συνηγορία της παραλογοτεχνίας
(Εκδόσεις Υποδομή, 1994, σελ. 253 - 265)

Ο ΨΕΥΤΟΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΑΡΧΟΥ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

Τι είναι, λοιπόν, το «αστυνομικό»; Ολοφάνερα, πρόκειται για ένα αφηγηματικό είδος και στο σημείο αυτό δε διαφέρει καθόλου από τα υπόλοιπα αφηγηματικά είδη. Το διακρίνουν, ωστόσο, ορισμένα χαρακτηριστικά τα οποία το ξεχωρίζουν από τα υπόλοιπα.

Το κυρίαρχο στοιχείο του αστυνομικού αφηγήματος είναι, μπορούμε να πούμε, η ερώτηση. Ολόκληρη η αφήγηση δείχνει να εξελίσσεται μέσα από ερωτήσεις, οι οποίες απαιτούν μιαν απάντηση για να είναι δυνατή η ολοκλήρωσή της: «ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΕΝΟΧΟΣ»;

Ο τρόπος με τον οποίο γίνεται το πέρασμα από τη μια ερώτηση στην επόμενη, δηλαδή ο τρόπος με τον οποίο δίδεται η απάντηση η οποία θα οδηγήσει στην επόμενη ερώτηση, είναι η λογική σκέψη. Κι αυτό είναι που συνιστά τον προβληματισμό του αναγνώστη, με άλλα λόγια, τη διανοητική εργασία του.

Το αστυνομικό αφήγημα δεν εξελίσσεται μόνον μέσα από μια διαδοχή ερωτήσεων και απαντήσεων. Δεν έχουμε να κάνουμε, δηλαδή, με ένα καθαρό μαθηματικό πρόβλημα λογικής. Το αστυνομικό αφήγημα έχει την ανάγκη κάποιου φορέα αυτού του προβληματισμού, την ανάγκη ενός χαρακτήρα. Ο χαρακτήρας αυτός είναι ο ντετέκτιβ. Κι αυτό αποτελεί το δεύτερο βασικό αφηγηματικό χαρακτηριστικό του «αστυνομικού».

Το σημαντικό με το χαρακτηριστικό αυτό είναι ότι συνιστά το συνδετικό κρίκο του αφηγήματος με τον αναγνώστη. Ο ντετέκτιβ δημιουργεί με τον αναγνώστη μια σχέση ταύτισης, η οποία βρίσκεται σε άμεση σχέση με το πρώτο χαρακτηριστικό, την κυρίαρχη ερώτηση του αφηγήματος: και οι δύο αναζητούν

την απάντηση, ο προβληματισμός είναι κοινό στοιχείο τους. Η ταύτιση αυτή είναι μια σχέση ιεραρχίας: ο ντετέκτιβ που θέτει τις ερωτήσεις, αυτός δίνει και τις απαντήσεις. Και το πιο σημαντικό - η αφήγηση προχωρεί μέσα από το δικό του προβληματισμό. Με άλλα λόγια, ο ντετέκτιβ κατευθύνει και καθοδηγεί τη διανοητική εργασία του αναγνώστη. [Στην ουσία, όμως] αυτό που υπάρχει δεν είναι παρά μια επίφαση διανοητικής εργασίας: ένας ψευτοπροβληματισμός.

Τα «σημεία ανάπαυλας» είναι τα μέρη εκείνα της αφήγησης που δείχνουν να μην έχουν σχέση με τον «προβληματισμό» του «αστυνομικού». Είναι τα σημεία που παρεμβάλλονται ανάμεσα σε ερωτήσεις και απαντήσεις και δημιουργούν την εντύπωση ότι αποτελούν διαλείμματα στη δήθεν εξαντλητική εργασία που απαιτεί το είδος του αφηγήματος που εξετάζουμε. Με δυο λόγια, είναι όλα εκείνα τα μέρη της αφήγησης που διακρίνουν το αφήγημα από ένα πρόβλημα μαθηματικής λογικής (ερώτηση - λογική ανάλυση - απάντηση).

Ο ήρωας των «σημείων ανάπαυλας» είναι ο ντετέκτιβ. Όχι πια ο ντετέκτιβ που είναι φορέας κάποιου προβληματισμού - κι αυτό είναι που το διακρίνει από την υπόλοιπη αφήγηση - αλλά αυτό το ίδιο το πρόσωπο του ντετέκτιβ. Τα σημεία αυτά αποτελούν μια προσπάθεια «ανθρωποποίησης» του ντετέκτιβ. Συνίστανται από περιγραφές πράξεων που είναι αναπόσπαστα κομμάτια της καθημερινής ζωής ενός ανθρώπου: είναι τα σημεία, όπου ο ντετέκτιβ πίνει, τρώει, ντύνεται, υποφέρει, πονεί, ερωτεύεται...

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΠΑΡΑΜΠΟΥΚΗΣ

Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ
ΚΑΙ Η ΠΟΡΕΙΑ
ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗΣ
ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ
ΛΑΪΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ
ΚΑΙ ΦΥΛΛΑΔΙΑ

Εκείνο που χαρακτηρίζει μια αστυνομική νουβέλα ή ένα διήγημα είναι το μυστήριο. Αλλά τι είναι το μυστήριο στ' αλήθεια; Τα σχετικά λεξικά μας δίνουν την εξήγηση ότι καθετί το ακατανόητο για την ανθρώπινη σχέση ή κάτι που το αγνοούν πολλοί, είναι μυστήριο. Ένα έγκλημα, λοιπόν, όπως και κάθε σκοτεινή και ύποπτη περίπτωση αποτελεί ένα μυστήριο. Οι συζητήσεις, οι υποθέσεις και οι έρευνες, γενικά, που προβληματίζουν ένα άτομο που επιδιώκει με κάθε δυνατό μέσο να λύσει, ή τουλάχιστον να διαλευκάνει, ένα μυστήριο, νομίζω πως

εξηγούν αυτήν την έννοια. Κι έτσι έχουμε μια αστυνομική υπόθεση, μια αστυνομική νουβέλα και, πιο πλατιά, την αστυνομική φιλολογία. Την αποκαλούν παραφιλολογία και μερικοί άλλοι - άσχετοι με το θέμα, θα έλεγα - την αγνοούν εντελώς.

[Αλλά] το είδος αυτό του αναγνώσματος δε λέγεται αστυνομική παραφιλολογία, αλλά απλά και καθαρά: φιλολογία μυστηρίου, όπως πολύ σωστά χαρακτηρίζεται στη χώρα που ήχησε περισσότερο, την Αμερική.

Η λογοτεχνία μυστηρίου έχει ιστορία ενός αιώνα περίπου και υπάρχουν πολλές εκδοχές για το πότε ακριβώς άρχισε κι ακόμα ποιος διεκδικεί το προνόμιο του...πρώτου διδάξαντος!

Τα λαϊκά περιοδικά ξεφύτρωσαν στην Αμερική στις αρχές του αιώνα μας, αλλά τη δημιουργική περιόδό τους μπορεί να τοποθετηθεί μέσα στις δεκαετίες του 1920 ως 1940 και, πιο συγκεκριμένα, ανάμεσα στους δύο παγκόσμιους πολέμους. Στην περίοδο αυτή γεννήθηκαν οι ιδιωτικοί ντετέκτιβ, οι μασκοφόροι εκδικητές που τα κατορθώματά τους ενθουσίασαν το αναγνωστικό κοινό της Αμερικής και ανέβασαν την κυκλοφορία των περιοδικών, όπου και δημοσιεύονταν, σε αστυνομικά νούμερα.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΝΟΣ

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ, ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ

Ελάχιστοι διαβάζουν στο βαγόνι του τρένου βιβλία που έχουν στη βιβλιοθήκη του σπιτιού τους· οι περισσότεροι προτιμούν ν' αγοράσουν ό,τι τους προσφέρεται την τελευταία στιγμή. Δεν εμπιστεύονται, και με το δίκιο τους, την επενέργεια των τόμων που είναι διαθέσιμοι εδώ και πολύ καιρό. Επιπλέον θεωρούν ίσως σημαντικό να ψωνίσουν από τα καροτσάκια -σημαιοστολισμένα με όλα τα χρώματα- στην άσφαλτο της αποβάθρας του σιδηροδρομικού σταθμού. Πράγματι, όλοι γνωρίζουμε τη λατρεία στην οποία μας προσκαλούν. Όλοι κάποτε έχουμε απλώσει το χέρι προς τους ανυψωμένους, αιωρούμενους τόμους, λιγότερο από τη χαρά της ανάγνωσης και περισσότερο επειδή μας διακατέχει το ασαφές συναίσθημα να κάμουμε κάτι που θα ευχαριστήσει τους θεούς του σιδηροδρόμου. Έχουμε επίγνωση ότι ο θβολός που ρίχνουμε στο εκκλησιαστικό αυτό ταμείο μάς εναποθέτει στις φροντίδες του θεού του ατιμολέβητα που διασχίζει πυρακτωμένος τη νύχτα, των ναιάδων του καπνού που περιφέρονται πάνω από το συρμό, και του δαίμονα των κραδασμών, δεσπότη όλων των ναουρισμάτων. Όλα αυτά τα πνεύματα τα γνωρίζουμε μέσω των ονείρων· επίσης γνωρίζουμε τη διαδοχή μυθικών δοκιμασιών και κινδύνων, η οποία προβάλλεται στο πνεύμα της εποχής σαν «ταξίδι με το σιδηρόδρομο», και την αναρίθμητη συστοιχία από χωροχρονικές τραβέρσες, πάνω στις οποίες προωθείται αυτή η διαδοχή αρχίζοντας από το πασίγνωστο «πολύ αργά» του ταξιδιώτη που καθυστέρησε, αρχέτυπο κάθε χαμένης ευκαιρίας, ως τη μοναξιά του κουπέ, την αγωνία μήπως χάσουμε την αλλαγή της αμαξοστοιχίας, το δέος της άγνωστης αίθουσας του σιδηροδρομικού σταθμού όπου εισερχόμαστε εποχούμενοι. Ανυποψίαστοι, διαισθανόμαστε ότι έχουμε εμπλακεί σε μια γιγαντομαχία και αντιλαμβανόμαστε τον εαυτό μας σαν άλαλο μάρτυρα της μάχης μεταξύ των θεών του τρένου και του σιδηροδρομικού σταθμού.

Similia similibus. Η σωτηρία μας είναι η απονάρκωση της μιας αγωνίας μέσω της άλλης. Ανάμεσα στις νεόκοπες σελίδες των αστυνομικών μυθιστορημάτων αναζητούμε τα περιττά άγχη, παρθένα κατά κάποιον τρόπο, που ίσως μας βοηθήσουν ν' αποφύγουμε τα αρχαϊκά άγχη του ταξιδιού. Ακολουθώντας αυτή την τροχιά μπορούμε να φθάσουμε ως την ελαφρότητα και να συνταξιδεύουμε με τον Sven Elvestad και το φίλο του Asbjörn Krag, τον Frank Heller και τον κύριο Collin. Ωστόσο η πνευματώδης αυτή συντροφιά δεν προσιδιάζει στα γούστα όλου του κόσμου. Προς τιμήν του πίνακα δρομολογίων μερικοί προτιμούν ίσως έναν ακριβέστερο συνοδό, λόγου χάρη τον Leo Perutz, συγγραφέα διηγημάτων όπου δεσπόζει η έντονη ρυθμικότητα και η αλλαγή του τόνου· οι σταθμοί αυτών των διηγημάτων διασχίζονται ολοταχώς, με ωρολογιακή ακρίβεια, σαν τα επαρχιακά χωριουδάκια που εμφανίζονται στη διαδρομή μας· ή ακόμη προτιμούν κάποιον που εκδηλώνει μεγαλύτερη κατανόηση έναντι της

αβεβαιότητας του μέλλοντος προς το οποίο οδεύουμε, έναντι των άλυτων αινημάτων που κάποιος άφησε πίσω του: τότε θα ταξιδέψουν μαζί με τον Gaston Leroux και διαβάζοντας το *Φάντασμα της Όπερας* («Le Fantôme de l'Opera», 1910) ή *Το άρωμα της κυρίας με τα μαύρα* («Le parfum de la dame en noir», 1908) θα έχουν την αίσθηση πως είναι επιβάτες του *Τρένου-φάντασμα* (Geisterzug), το οποίο την προηγούμενη χρονιά διέσχισε αστραπιαία τις θεατρικές γερμανικές σκηνές. Άλλοι πάλι θα θυμηθούν τον Σέρλοκ Χόλμς και τον φίλο του Ουώτσον, τον τρόπο με τον οποίο κατόρθωσαν να αναβαθμίσουν την ανοίκεια οικειότητα ενός σκονισμένου κουπέ της δεύτερης θέσης, δύο ταξιδιώτες βυθισμένοι στη σιωπή τους, ο ένας πίσω από το προκάλυμμα μιας εφημερίδας, ο άλλος πίσω από το παραπέτασμα που σχηματίζει το νέφος καπνού μιας πίπας. Ενδέχεται, επίσης, όλα αυτά τα φαντασματικά πρόσωπα να μηδενίζονται μπροστά στην εικόνα -πορτραίτο της συγγραφέως- η οποία αναδύεται ενώπιόν μας μέσα από τα αλησμόνητα αστυνομικά βιβλία της A.K. Green. Πρέπει να τη φαντασθούμε σαν γηραιά κυρία, με το καπελάκι της να δένει κάτω από το πηγούνι, ενήμερη εξίσου καλά όσον αφορά τις περίπλοκες συγγενικές σχέσεις των ηρωίδων της και τις γιγάντιες ντουλάπες που τρίζουν, μέσα στις οποίες, σύμφωνα με το αγγλικό γνωμικό, κάθε οικογένεια κρύβει ένα πτώμα. Οι σύντομες ιστορίες της έχουν ακριβώς το μήκος της σήραγγας του Αγίου Γκότχαρντ και τα μεγάλα μυθιστορήματά της *Πίσω από τις κλειστές πόρτες*, *Στο γειτονικό σπίτι* θάλλουν μέσα στο μενεξεδένιο ημίφως του κουπέ σαν νυχτολούλουδα.

Να τι προσφέρει η ανάγνωση στον ταξιδιώτη. Αλλά τι δεν προσφέρει το ταξίδι στον αναγνώστη; Σε ποια άλλη περίπτωση είναι τόσο βυθισμένος στην ανάγνωση και μπορεί να νιώθει με τόση βεβαιότητα πως η ζωή του καθ' εαυτή εμπλέκεται με την ύπαρξη του ήρωά του; Δεν είναι το κορμί του η σάϊτα που ενυφαίνει ακατάβλητη -στο ρυθμό της κίνησης των τροχών- το σημύ, το πεπρωμένο του ήρωά του; Στην ταχυδρομική άμαξα δε διάβαζαν, ούτε στο αυτοκίνητο διαβάζουν. Η ταξιδιωτική ανάγνωση είναι τόσο συνδεδεμένη με τα «σιδηροδρομικά ταξίδια» όσο και η στάθμευση στους σιδηροδρομικούς σταθμούς. Είναι γνωστό πως πολλοί σιδηροδρομικοί σταθμοί μοιάζουν με καθεδρικούς ναούς. Εμείς όμως θέλουμε να εκφράσουμε την ευγνωμοσύνη μας στις μικρές, ζωηρόχρωμες τροχοφόρες άγιες τράπεζες -τις οποίες προωθεί ταχύτητα κατά μήκος του συρμού, φωνασκώντας, ένας διάκονος της περιέργειας, της πνευματικής ολιγωρίας και του εντυπωσιασμού- γιατί χάρη σ' αυτές, διπλωμένοι μέσα στο φευγαλέο υπαίθριο τοπίο, εσάρπα που ανεμίζει, νιώθουμε το ρίγος της εναγώνιας προσμονής και τους ρυθμούς των τροχών να διατρέχουν τη ράχη μας.

WALTER BENJAMIN

ORIENT EXPRESS

C^{IE} INTERNATIONALE DES WAGONS-LITS & DES GRANDS EXPRESS EUROPEENS
 London-Chatam-Dover Railway - South Eastern Railway
 CHEMINS DE FER DU NORD & DE L'EST DE FRANCE

LONDRES · PARIS · CONSTANTINOPE

Depart tous les Jours
 de LONDRES à PARIS le Mercredi
 Le Dimanche & le Mercredi
 pour CONSTANTINOPE
 Le Lundi & le Vendredi
 pour BUKAREST

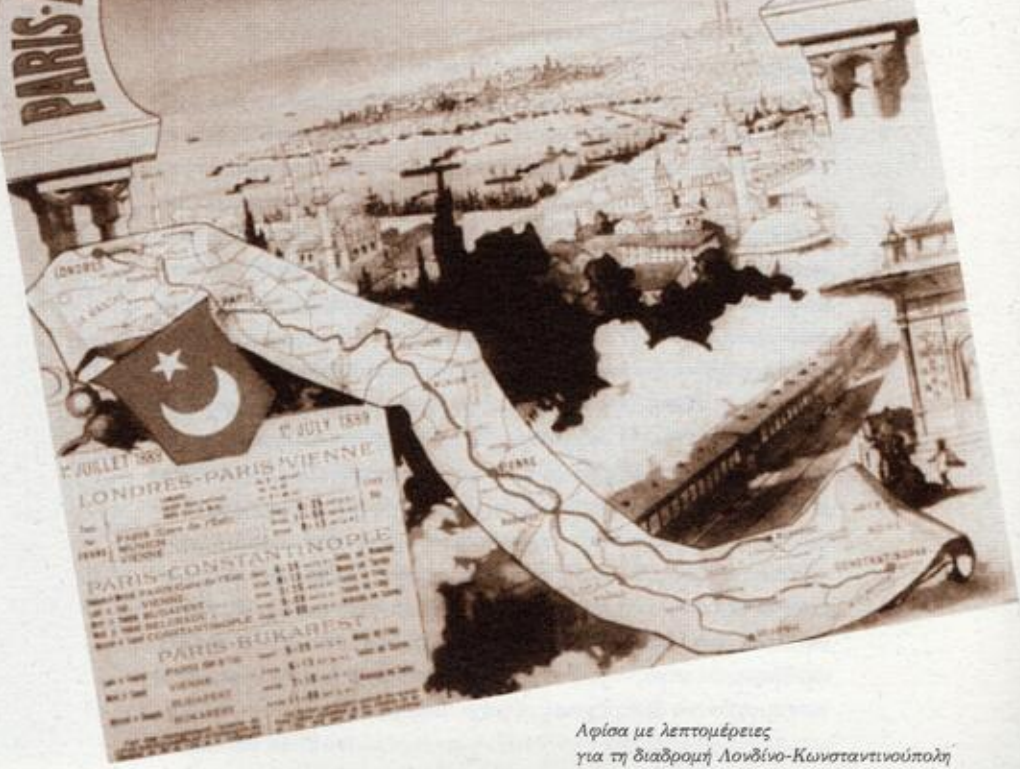
SERVICE RAPIDE
 Sans Changement de Voitures
SANS PASSEPORT
 ENTRE

FAST TRAVELLING
 Without any Change of Carriages
WITHOUT PASSPORT
 BETWEEN

The Trains Leave
 LONDON & PARIS SATURDAY
 Sunday & Wednesday Only
 For CONSTANTINOPE
 On Monday & Friday
 For BUKAREST

PARIS · MUNICH · VIENNE · PESTH · BUKAREST · BELGRADE & CONSTANTINOPE

ORIENT EXPRESS

1er JUILLET 1889

LONDRES-PARIS-VIENNE	
1 ^{er} Class	100
2 ^e Class	75
3 ^e Class	50
4 ^e Class	35
5 ^e Class	25
6 ^e Class	15
7 ^e Class	10
8 ^e Class	5
9 ^e Class	3
10 ^e Class	2
11 ^e Class	1
12 ^e Class	0.50
13 ^e Class	0.25
14 ^e Class	0.15
15 ^e Class	0.10
16 ^e Class	0.05
17 ^e Class	0.02
18 ^e Class	0.01

PARIS-CONSTANTINOPE	
1 ^{er} Class	150
2 ^e Class	100
3 ^e Class	75
4 ^e Class	50
5 ^e Class	35
6 ^e Class	25
7 ^e Class	15
8 ^e Class	10
9 ^e Class	5
10 ^e Class	3
11 ^e Class	2
12 ^e Class	1
13 ^e Class	0.50
14 ^e Class	0.25
15 ^e Class	0.15
16 ^e Class	0.10
17 ^e Class	0.05
18 ^e Class	0.02
19 ^e Class	0.01

PARIS-BUKAREST	
1 ^{er} Class	100
2 ^e Class	75
3 ^e Class	50
4 ^e Class	35
5 ^e Class	25
6 ^e Class	15
7 ^e Class	10
8 ^e Class	5
9 ^e Class	3
10 ^e Class	2
11 ^e Class	1
12 ^e Class	0.50
13 ^e Class	0.25
14 ^e Class	0.15
15 ^e Class	0.10
16 ^e Class	0.05
17 ^e Class	0.02
18 ^e Class	0.01

Αφίσα με λεπτομέρειες για τη διαδρομή Λονδίνο-Κωνσταντινούπολη και τα δρομολόγια κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού του 1889.

ORIENT EXPRESS

ΟΙ ΠΡΩΤΟΜΑΣΤΟΡΕΣ THE VENICE SIMPLON ORIENT EXPRESS

GEORGE MORTIMER PULLMAN

Ιδρυτής της «Pullman Car Company» και εμπνευστής του ταξιδιού στις ΗΠΑ με τα πολυτελή τρένα στα μέσα του 19ου αιώνα.

GEORGES NAGELMACKERS

Ιδρυτής της «Wagons-Lits Company» και πρωτεργάτης του Orient Express το 1883.

ANDRE NOBLEMAIRE

Οργανωτής του ξεκινήματος του Simplon - Orient Express το 1919. Υπήρξε Γενικός Διευθυντής της «Wagons - Lits Company».

DALZIEL DAVIDSON

Άρχισε την πρωτοβουλία για το «Golden Arrow» και το «Flèche d' or All Pullman Services» από το Λονδίνο στο Παρίσι το 1926. Ήταν ιδιοκτήτης της «British Pullman Car Companies».

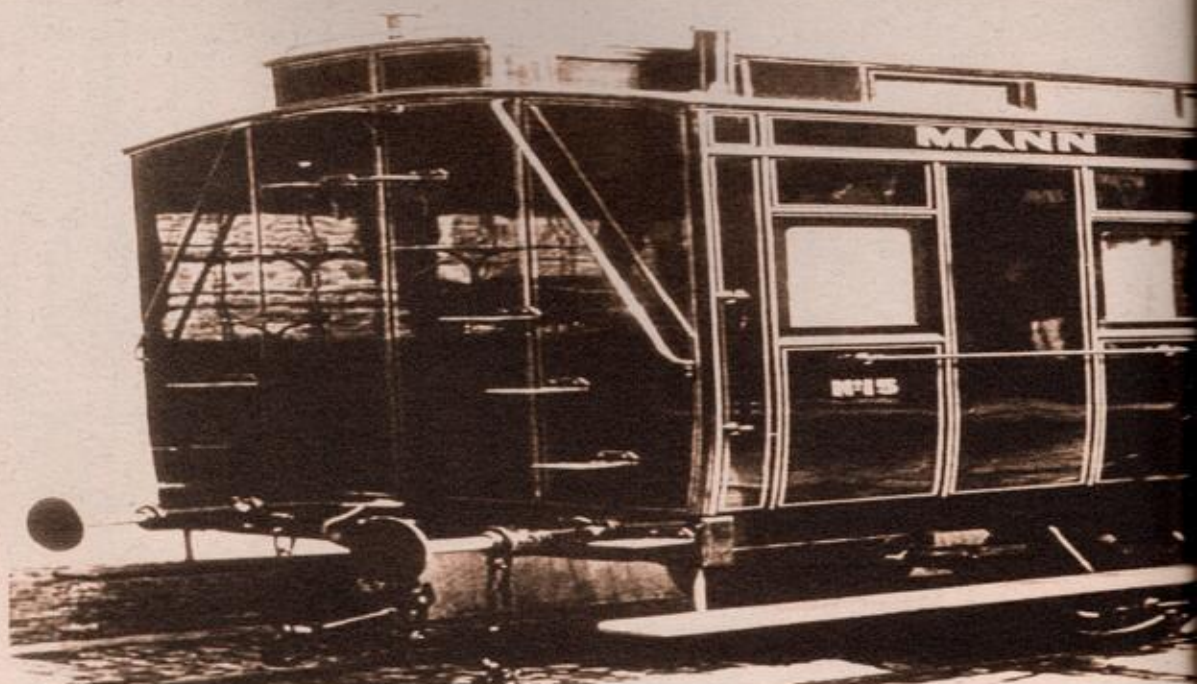

JAMES B. SHERWOOD

Πρωτεργάτης της «Venice - Simplon - Orient Express».

ΤΟ ORIENT EXPRESS

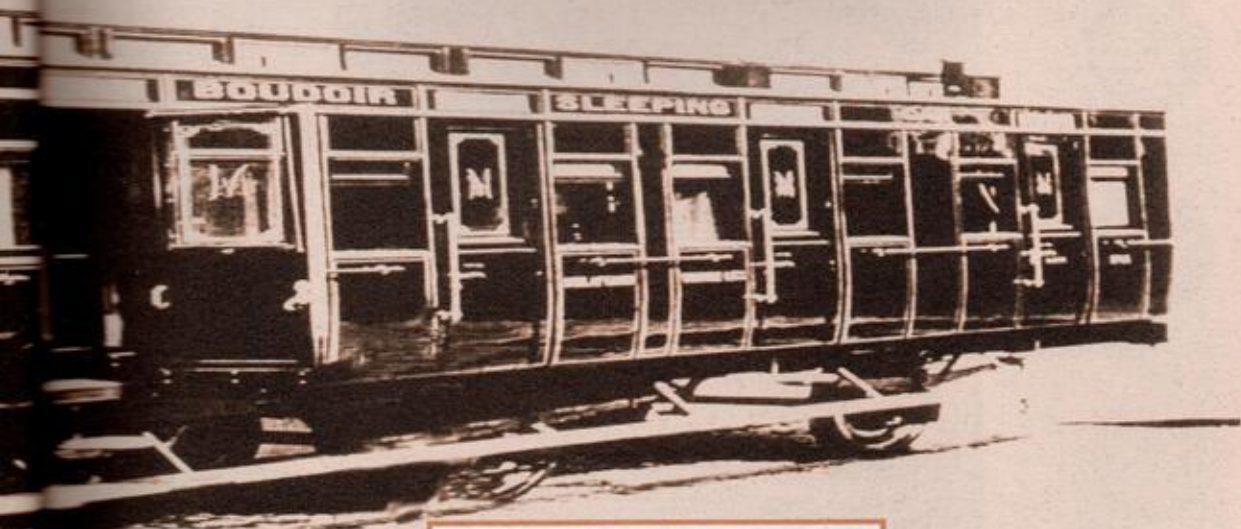
Ο NAGELMACKERS ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

Η ιδέα του Georges Nagelmackers να ενώσει το Παρίσι με την Κωνσταντινούπολη με ένα πολυτελές τρένο έδωσε την ώθηση να γεννηθεί το περίφημο Orient Express, το οποίο η λογοτεχνία έχει κατά καιρούς συνδέσει θαυμαστά με οτιδήποτε σχετίζεται με το μυστήριο, αλλά και τη γοητεία της Ανατολής. Όμως, για να υλοποιήσει το σχέδιό του, έπρεπε ο Nagelmackers να υπερνικήσει κάμποσες δυσκολίες, αφού το να θέσεις σε λειτουργία, σε πολλές χώρες του κόσμου, το ίδιο τρένο - και μάλιστα, με την προώθηση και συμβολή της ίδιας εταιρίας - ήταν μια σύλληψη στο σύνολό της επαναστατική. Για να συμβούν όλα αυτά, έπρεπε πρώτα να γίνουν συνεννοήσεις και διαπραγματεύσεις με όλες τις εταιρίες, με τις οποίες το Orient Express ήταν σε συμφωνία: με τους σιδηροδρόμους της Ανατολικής Γαλλίας, τους σιδηροδρόμους της Αλσατίας - Λωρραίνης, με αυτούς του Grand - Duché de Bade, του Wurtemberg, της Αυτοκρατορίας της Αυστροουγγαρίας και του Βασιλείου της Ρουμανίας.

Το πρώτο Orient Express αναχώρησε από το Παρίσι στις 4 Οκτωβρίου 1883. Ήταν ένα τρένο αποτελούμενο μονάχα από

σαλόνια και κρεβάτια σε στυλ αυτοκινήτου, και εστιατόριο. Το εσωτερικό αυτών των βαγονιών, μήκους 17,5 μέτρων, είχε επένδυση από ξύλο τροπικών δέντρων, «εξίσου άνετο με ένα πλοίο, παριζιάνικο διαμέρισμα», όπως ειπώθηκε. Τα πρώτα τρένα του Orient Express δεν μπορούσαν να πάνε πιο μακριά από το Γκιούργκεβο, μια πόλη της Ρουμανίας πάνω στο Δούναβη, σε ένα σημείο όπου το συγκεκριμένο ποτάμι συνόρευε με τη Βουλγαρία. Έτσι οι επιβάτες διέσχιζαν την απόσταση ως τη Μαύρη Θάλασσα με καράβι και συνέχιζαν από κει με ένα πιο άνετο, αλλά παράλληλα καθόλου ασφαλές, τρένο προς τη Βάρνα και από κει, ξανά, με ατμόπλοιο ως την Πόλη. Το όλο ταξίδι διαρκούσε 81 ώρες και 30 λεπτά! Κάθε βδομάδα το Orient Express έφευγε από τον παρισινό σταθμό του Στρασβούργου (στην πραγματικότητα, το Gare de l' Est), την Τετάρτη στις 19.30, και έφτανε στην Κωνσταντινούπολη το Σάββατο στις 17.35, με μια μέση ταχύτητα 43 χλμ/ώρα.

Με τη δημιουργία του Orient Express, ο Nagelmackers είχε την εμπνευσμένη ιδέα να αλλάξει το όλο σύστημα και την όλη

Αφίσα του
Ζαν ντε λα Νεζιέρ, 1927.

σύλληψη που υπήρχε για τα σιδηροδρομικά δρομολόγια της Ευρώπης. Όταν το 1869 ο Nagelmackers επισκέφτηκε την Αμερική, είναι πιθανό να συνάντησε εκεί τον Pullman και είναι σίγουρο ότι εντυπωσιάστηκε από τα πολυτελή βαγόνια των τρένων που χρησιμοποιούσε, με καθίσματα που είχαν τη δυνατότητα να μετατραπούν σε κουκέτες. Ενθουσιασμένος από την ανακάλυψη αυτή, ο Nagelmackers επέστρεψε στη γενέτειρά του, στο Βέλγιο, αποφασισμένος να ιδρύσει μια εταιρία διεθνούς βελγικού που θα δρομολογούσε πολυτελή τρένα σε καλά οργανωμένα σημεία-σταθμούς όλης της Ευρώπης, περνώντας τα εθνικά σύνορα - σύλληψη επαναστατική για την εποχή. Ενώ παρήγγειλε τα πρώτα πέντε βαγόνια - κουκέτες να κατασκευαστούν στη Βιέννη, ταυτόχρονα συνήψε συμφωνία με τις γαλλικές και γερμανικές σιδηροδρομικές υπηρεσίες. Όμως, στις αρχές του 1873, ο βέλγος στριμώχτηκε οικονομικά και συνεταίριστηκε με τον στρατηγό William d' Alton Mann, έναν αμερικανό επιχειρηματία, πρόσφατα εγκατεστημένο στο Λονδίνο. Μαζί ίδρυσαν την εταιρία Mann's Railway Sleeping Car Company Limited.

Τα χρόνια που ακολούθησαν, ο Nagelmackers, υποστηριζόμενος οικονομικά από λονδρέζους μεγαλοεπιχειρηματίες, κατάφερε να συνάψει σημαντικά συμβόλαια σιδηροδρομικής διασύνδεσης με σχεδόν ολόκληρη την ευρωπαϊκή ήπειρο, αποδυναμώνοντας την προσπάθεια που είχε κάνει ο Pullman το 1874 για Ευρωπαϊκό Δίκτυο. Τον συνέδραμαν σ' αυτό οι γνωριμίες του στη Βελγική Αυλή και ο Βασιλιάς Λεοπόλδος ο II, ένας διάσημος θιασώτης των σιδηροδρόμων, με υψηλού κοινωνικού επιπέδου επαφές σε όλη την Ευρώπη.

Μετά το ξεκίνημα του πρώτου Orient Express (4/10/1883), τα πράγματα άλλαξαν προς το καλύτερο. Ήδη από το 1884 τα δρομολόγια του έγιναν καθημερινά ως τη Βουδαπέστη και το 1885 υπήρχαν και άλλες διαδρομές, κυρίως προς Ανατολάς. Το 1889 η διαδρομή Παρίσι - Κωνσταντινούπολη μείωσε τη διάρκεια της σε 67 ώρες και 35 λεπτά. Η περίοδος Nagelmackers είχε αποδώσει τους μέγιστους δυνατούς καρπούς.

Μετάφραση: ΕΥΑ ΓΕΩΡΓΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ

Αφίσα μουσικής κωμωδίας: τι μπορεί να συναντήσει κανείς ταξιδεύοντας με το τρένο.

SIMPLON

- Simplon-Orient-Express.
- — d' — Branches correspondantes.
- Taurus-Express.
- Lignes adjacentes
- Services automobiles.

ANNEES 1930-1931.

O
IENT
EXPRESS:
TURUS
EXPRESS.

ET SES BRANCHES CORRESPONDANTES

Echelle 1 : 10.000.000

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ORIENT EXPRESS

Τα πάντα ξεκίνησαν με τον αμερικανό George Mortimer Pullman, που ήταν ο πρώτος που συνέλαβε την ιδέα και τις πιθανότητες ενός ταξιδιού με πολυτελή τρένα, κυρίως όταν έφτιαξε το Pioneer το 1864 - το πρώτο σιδηροδρομικό βαγόνι που σχεδιάστηκε με απώτερο στόχο τη μεγαλύτερη άνεση του επιβάτη.

Οι πρωτεργάτες των σιδηροδρομικών κατασκευών της Αγγλίας, αλλά και της Ευρώπης γενικότερα, εντυπωσιάστηκαν από τα αποτελέσματά του και τις επιτεύξεις του και θέλησαν να υιοθετήσουν και στα δικά τους σχέδια τα στάνταρτ και τις απόψεις του. Έτσι ο Pullman εκλήθη στην Αγγλία από τον James Allport, Γενικό Διευθυντή της Midland Railways. Η επίσκεψη αυτή συνέτεινε στη δημιουργία, το 1882, της Pullman Palace Car Company. Από κείνη τη στιγμή και μετά, τα ταξίδια με πολυτελή τρένα σε ολόκληρη τη Βρετανία εκπροσωπούσαν και προστατεύονταν από τη συγκεκριμένη εταιρία. Ο Pullman προσπάθησε ακόμα να εισχωρήσει επιχειρηματικά και στα ευρωπαϊκά πολυτελή τρένα και τις διαδρομές τους. Όμως, ο Georges Nagelmackers, που είχε ιδρύσει το 1876 τη Wagons - lits Company, είχε δημιουργήσει ένα κατ' ουσία μονοπώλιο σε όλη την Ευρώπη με τα δικά του τρένα πολυτελείας, καθώς είχε διαμορφωθεί ήδη εκεί ένα δίκτυο διασύνδεσης και εξυπηρέτησης. Το Orient Express είναι το πιο διάσημο από αυτά τα διεθνή τρένα - εξπρές.

Σήμερα το Venice - Simplon - Orient Express αποτελείται ουσιαστικά από δύο τρένα: τον εγγλέζικο σιδηρόδρομο, που επιβιβάζει τους ταξιδιώτες στη Βικτώρια και τους πηγαίνει στο Φόλκστοουν κι αποτελείται από χρωματιστά βαγόνια πολυτελείας, σε αποχρώσεις σοκολάτας και κρέμας, που μάλλον προέρχονται από την εποχή του Pullman και ήταν μέρος του Golden Arrow. Από την άλλη μεριά, τον ευρωπαϊκό σιδηρόδρομο που αποτελείται από ένα εστιατόριο και κουκέτες, με βάση τα σχέδια των διεθνών Trains de Luxe που διέσχιζαν την Ευρώπη στη διάρκεια των πολέμων - κυρίως τρένα που χρησιμοποιούσε η Simplon - Orient Express στην πιο φημισμένη περιόδό της.

Ο James Allport, λοιπόν, κατενθουσιασμένος από τις ανακαλύψεις του Pullman, ταξίδεψε πολλά μίλια με τα βαγόνια του στην Αμερική. Οι μέτοχοι της Midland Railways στην Αγγλία προέτρεψαν τον Pullman να φτιάξει βαγόνια στο Πινόξ, να τα ναυλώσει και να τα στείλει, κατόπιν, στη Βρετανία και να τα λειτουργήσει με πρόσθετη επιβάρυνση στο αντίτιμο του εισιτηρίου. Έτσι, το 1874, δημι-

Οι αποσκευές ζυγίζονται, καταγράφονται, μεταφέρονται.

Μωσαϊκό που διακοσμούσε το πάτωμα του μπάνιου του βαγονιού «Κύκνος».

οργανήθηκαν στο Ντέρμπυ της Αγγλίας τα πρώτα τρένα Midland και Excelsior που, μαζί με το Victoria, το πρώτο εγγλέζικο πολυτελές τρένο, ξεκίνησαν μια δοκιμαστική διαδρομή προς το Μπέντφορντ, ενώ σ' αυτό το ίδιο ταξίδι σερβιρίστηκε και το πρώτο γεύμα σε βρετανικό τρένο. Στα τέλη του 1881 έκανε το πρώτο του ταξίδι και το Pullman Limited Express, από το Λονδίνο στο Μπράιτον. Ήταν το πρώτο τρένο που λειτουργήσε με ηλεκτρισμό, ενώ είχε σε εφεδρεία και μπαταρίες, που βρίσκονταν συνήθως κάτω από το πάτωμα του βαγονιού με το όνομα Béatrice. Το 1882 η Pullman Palace Car Company ενεγράφη στα βρετανικά, σιδηροδρομικά κατάστικτα, για να φτάσουμε στα 1908 που κάνει την εμφάνισή του ο Sir Davidson Dalziel.

Είχε ήδη προηγηθεί μια άλλη σημαντική εξέλιξη στα Venice - Simplon - Orient Express και στην ιστορία τους: το χτίσιμο του Simplon Tunnel, μήκους 12 μιλίων, που διέσχισε τις Άλπεις μεταξύ της Μπριγκ και της Ντομοντόσολα. Η κατασκευή ξεκίνησε το 1898 και το τούνελ πρωτοάνοιξε το 1906. Αμέσως μετά τα εγκαίνια του τούνελ, το Simplon - Express ακολούθησε τη διαδρομή που ακολουθεί και σήμερα το VS - O - E, δηλαδή από το Παρίσι στη Βιέννη, μέσω Λοζάννης, Μπριγκ, Simplon Tunnel και Μιλάνου. Ο Dalziel αγόρασε ακόμα και τα δικαιώματα να χρησιμοποιεί το όνομα Pullman στο βαγόνια του, αφού αυτό το συγκεκριμένο όνομα είχε συνδεθεί με τα ταξίδια σε πολυτελή τρένα. Η εταιρία απέκτησε δη-

Μαρκατερί που απεικονίζει ελληνίδα χορεύτρια στο Pullman (1925).

μόσια φήμη το 1915 και ο Dalziel παρέμεινε πρόεδρος της και ο κυριότερος μέτοχος. Κατάφερε να δημιουργήσει έναν ακόμη δεσμό με τη Wagons - Lits Company, παντρεύοντας την κόρη του με το γιο του Nagelmackers, ο οποίος έγινε ένας από τους διευθυντές της εταιρίας.

Τα ταξίδια με πολυτελή τρένα έφτασαν στο αποκορύφωμά τους στη δεκαετία του 1920 και τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1930. Τα βαγόνια που κατασκευάστηκαν εκείνον τον καιρό ήταν τα πιο άνετα, τα πιο πολυτελή και τα πιο κομψά που είχαν γίνει ποτέ. Διακοσμημένα από τους καλύτερους σχεδιαστές, με πολύ γούστο και επιμέλεια, τα ταξίδια μέσα σ' αυτά θεωρούνταν ο πιο πολυτελής και κοσμοπολίτικος τρόπος για να πηγαίνει κανείς από τη Γαλλία ως την Κωνσταντινούπολη, απολαμβάνοντας ταυτόχρονα ένα τέλειο σέρβις, εκλεπτυσμένα γεύματα και διάσημους συνεπιβάτες. Δυστυχώς, όμως, η περίοδος αυτή δεν κράτησε για πολύ, καθώς η οικονομική κατάρρευση οδήγησε αναγκαστικά στη μείωση του αριθμού των επιβατών της Α' θέσης και, κατά συνέπεια, του αριθμού των πολυτελών βαγονιών Pullman.

Το Simplon - Orient Express εγκαινιάστηκε στις 11 Απριλίου 1919, ακολουθώντας τη διαδρομή Παρίσι - Πόλη, διαμέσου Ντιζόν, Λοζάνης, Simplon Tunnel, Μιλάνου, Βενετίας, Τεργέστης, Ζάγκρεμπ, Βελιγραδίου, Νίκαιας, Σόφιας. Η διάρκεια του ταξιδιού είχε τώρα μειωθεί στις 56 ώρες.

Το ξέσπασμα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου το 1914 έβαλε τέλος σε όλα τα ταξίδια των πολιτών μέσα από τη Διώρυγα: το Ντόβερ και το Φόλκστοουν χρησιμοποιούνταν πια ως λιμάνια αποβίβασης στρατευμάτων. Μετά τον πόλεμο, τα λιμάνια του Ντόβερ και της Βουλώνης άνοιξαν μεν, αλλά οι σιδηροδρομικές διασυνδέσεις μέσω της Ευρώπης γίνονταν δύσκολα, επειδή στο μεγαλύτερο μέρος του σιδηροδρομικού δικτύου του Βορρά εκτελούνταν εργασίες: τα βαγόνια είχαν υποστεί ζημιές, περνώντας μέσα από τα πεδία των μαχών της Βόρειας Γαλλίας.

Τα πλοία - τρένα ξαναμπήκαν, τελικά, σε λειτουργία, παρά τις δυσκολίες κι έτσι η γραμμή Pullman και η διαδρομή Βικτώρια - Ντόβερ άρχισε να λειτουργεί ξανά το 1924. Τα ίδια αξεπέραστα εμπόδια δημιουργήθηκαν και με την έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, τη νύχτα της 30ης Σεπτεμβρίου 1939: το Night Ferry και το Golden Arrow έπαψαν να λειτουργούν. Τα βαγόνια Pullman μετατράπηκαν σε εστιατόρια, σε καντίνες για τα στρατεύματα ή σε αποθήκες. Στο ξεκίνημα του Πολέμου η Pullman Car Company είχε στην κατοχή της γύρω στα 200 βαγόνια, εκ των οποίων τα μισά, σχεδόν, υπέστησαν ζημιές και τέσσερα καταστράφηκαν ολοσχερώς. Η προσαρτήση της Αυστρίας το 1938 συνέτεινε στην πλήρη διακοπή όλων των συμβολαίων της Wagons - Lits στην Κεντρική Ευρώπη. Σχεδόν ταυτόχρονα με το ξέσπασμα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, το Orient Express και το Alberg Orient τέθηκαν σε διαθεσιμότητα.

Το Simplon - Orient Express επανέκαμψε τον Ιανουάριο του 1946, με μια διαδρομή από το Παρίσι ως το Μιλάνο, τη Βενετία και τη Ρώμη. Αργότερα έκανε τη γνωστή διαδρομή Παρίσι - Κωνσταντινούπολη, αλλά όχι και αυτή προς την Αθήνα, καθώς τα ελληνο-γιουγκοσλαβικά σύνορα ήταν κλειστά, αφού η περιοχή των Σκοπίων είχε καταληφθεί από τους βρετανούς και η γραμμή Αθήνα - Θεσσαλονίκη ήταν εκτός λειτουργίας, λόγω της δράσης των ανταρτών του Εμφυλίου.

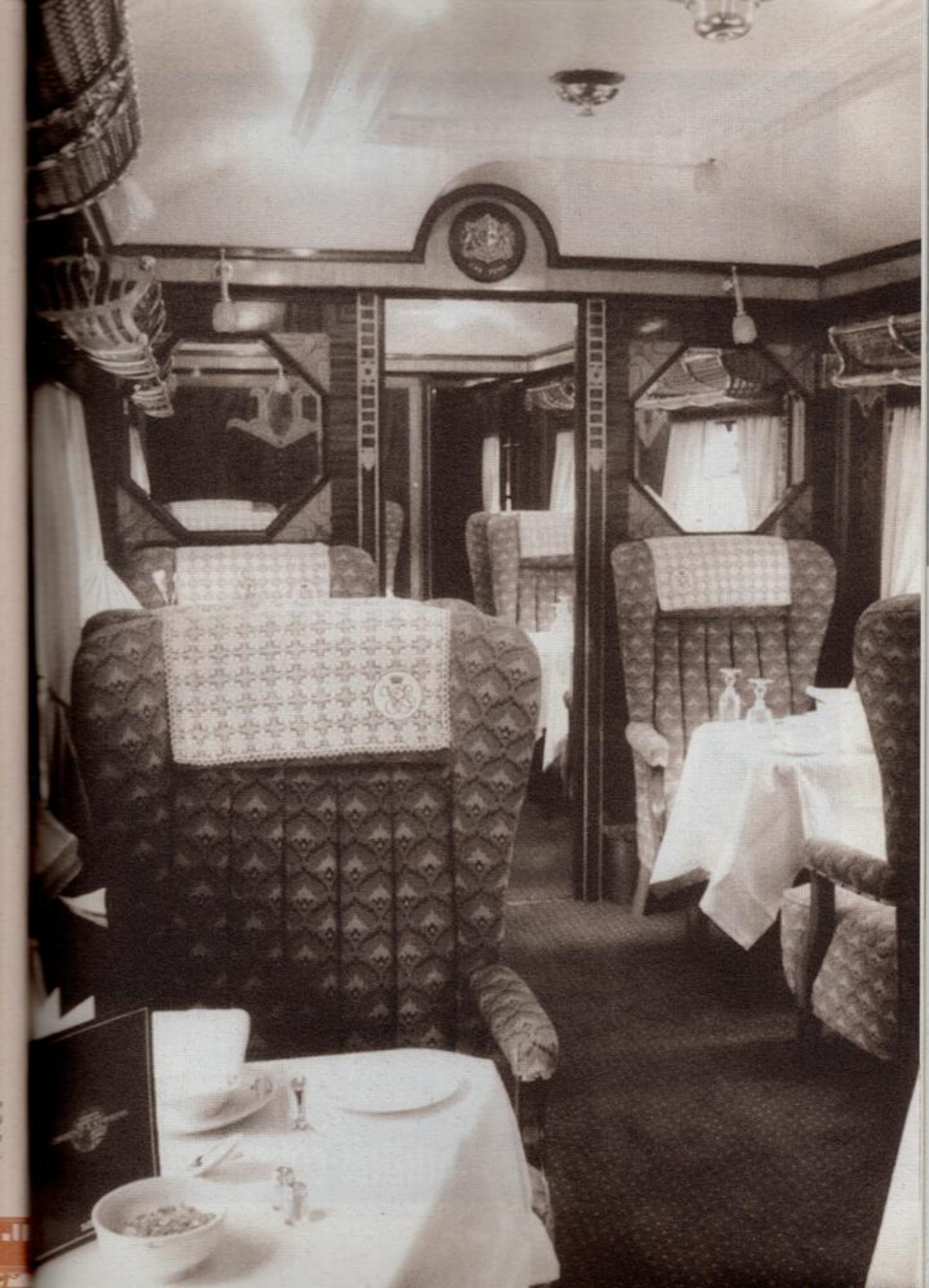
Το Alberg Express και το Orient Express, με πλήθος δρομολογίων που κατέληγαν σε Πράγα, Βαρσοβία, Βουκουρέστι ή Βελιγράδι, τέθηκαν ξανά σε λειτουργία. Όμως, για άλλη μια φορά, τα πράγματα δυσκόλεψαν: το Σιδηρούν Παραπέτασμα, απομονώνοντας τις κομμουνιστικές χώρες της Ευρώπης, περιέκοψε αυτομάτως κι όλες τις γραμμές σύνδεσης του Orient Express. Η τελευταία διαδρομή του ξεκίνησε από το Gare de Lyon του Παρισιού στις 19 Μαΐου 1977. Η όψη του ήταν θλιβερή, είχε άθλιες, κουρελιασμένες κουκέτες και τρία βρώμικα βαγόνια. Δεν υπήρχε εστιατόριο και οι επιβάτες ήταν υποχρεωμένοι να έχουν μαζί τους φαγητό ή να αγοράζουν κάτι πρόχειρο από τις υπαίθριες καντίνες των σταθμών. Το τρένο έφτασε, εν τέλει, στον προορισμό του - την Κωνσταντινούπολη - με καθυστέρηση πέντε ωρών.

*Το ανακαινισμένο
εσωτερικό
του βαγονιού Zeno
(1928).*

Μετάφραση: ΕΥΑ ΓΕΩΡΓΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ

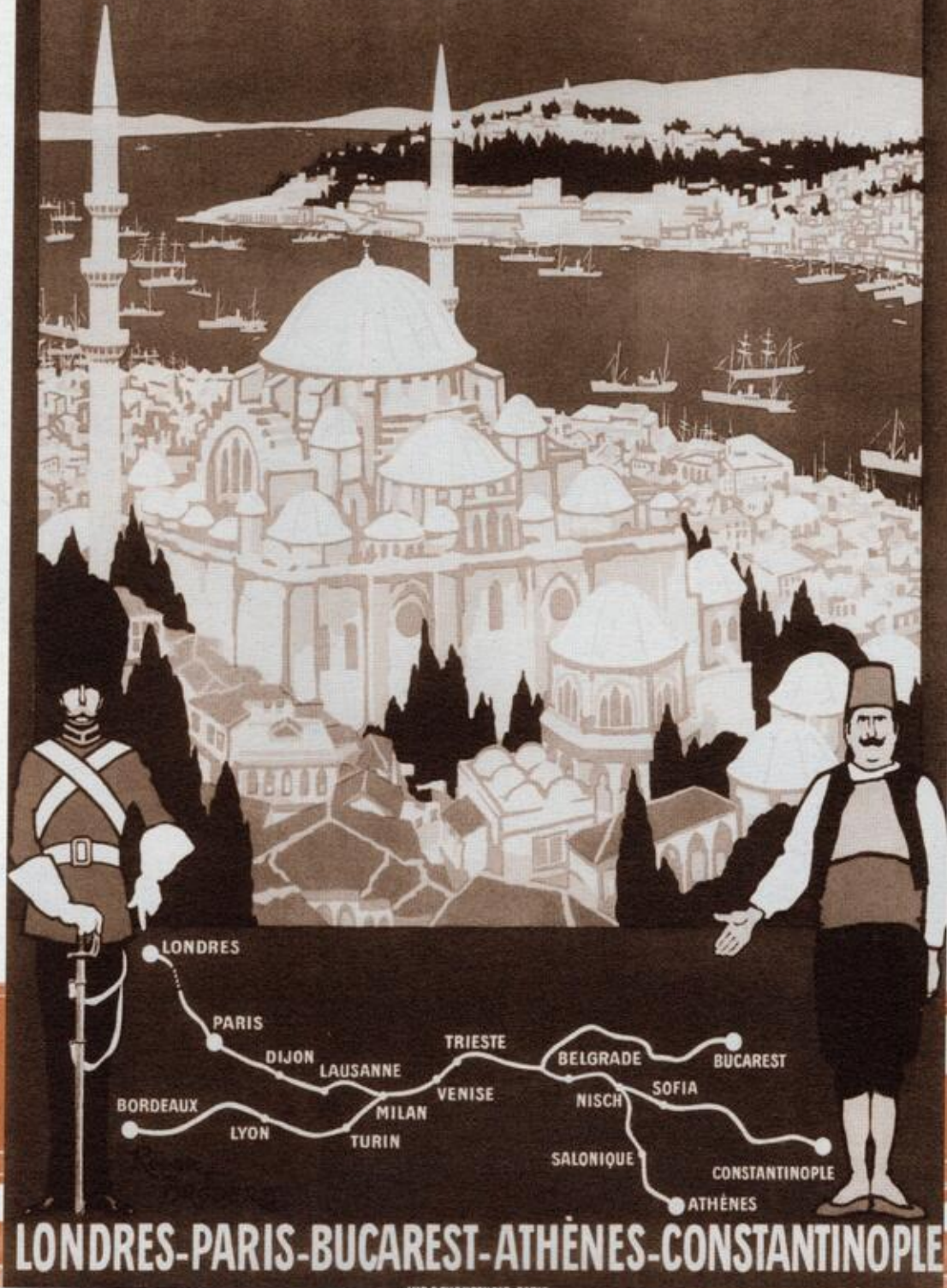

CHEMINS DE FER PARIS-LYON-MÉDITERRANÉE SIMPLON-ORIENT-EXPRESS

1977-1997 Η ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΕΝΟΣ ΜΥΘΟΥ

Στα τέλη του 1977 (και μέχρι σήμερα) η κατάσταση στο Orient Express έχει ως εξής: το τρένο που φέρει το συγκεκριμένο όνομα φεύγει πάντα από το Gare de l' Est και οδεύει προς Βουδαπέστη και Βουκουρέστι. Η πορεία του στο χρόνο είναι διακριτική, η άνεσή του εφάμιλλη με την παλιά, γι' αυτό διατηρεί στο ακέραιο ό,τι ξεκίνησε το 1883, κάτι που το καθιστά ένα θαύμα. Ποιος, άραγε, γνωρίζει τι ακριβώς εκπροσωπεί το τρένο No 263; Από την άλλη μεριά, όλα τα ιδιωτικά Orient Express «κυλούν» το καθένα με μία «στάμπα», αφού το πρωταρχικό όνομα, η «ρίζα», υπάρχει και φαίνεται παντού. Όλα μαζί ακολουθούν μια εντυπωσιακή πορεία μέσα στην Ιστορία και αποδεικνύουν περίτρανα πως η περιπέτεια συνεχίζεται. Με άλλα λόγια, η «οικογένεια» του τότε έχει, λιγότερο ή περισσότερο, αναδιαμορφωθεί εκ βάθρων. Και το καθ' όλα αγαπημένο τρένο, που τόσα έχει περάσει στη «ζωή» του, είναι τελικά το μοναδικό στον κόσμο που υφίσταται ακόμη ύστερα από 116 χρόνια! Και το μόνο που μπορούμε να του ευχηθούμε είναι να καβατζάρει και το 2000 ως μια τρανή απόδειξη της ιδιοφυΐας κάποιων ανθρώπων, όταν θέλουν να στοχεύσουν σε κάτι και να πετύχουν!

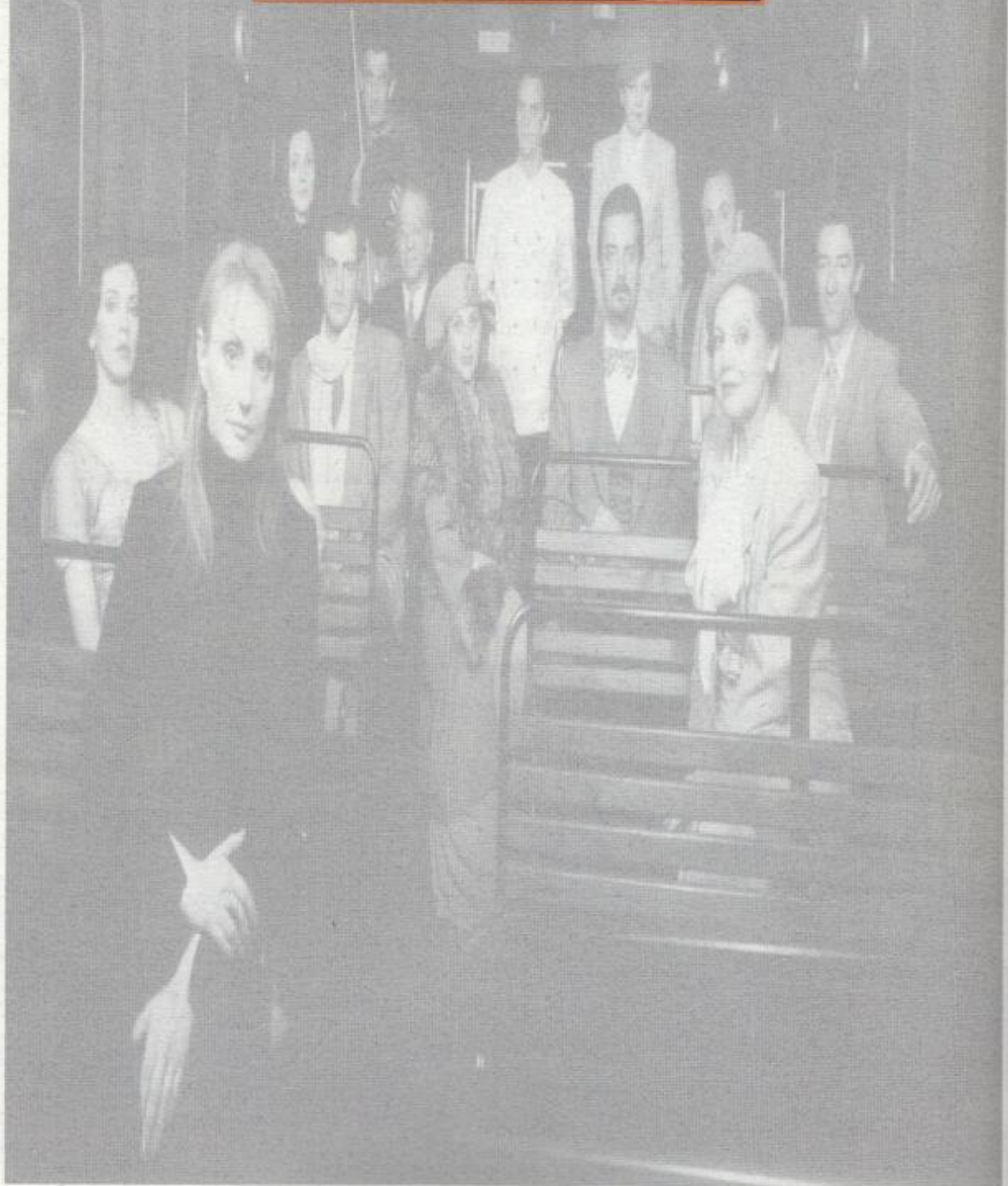
JEAN-PAUL CARACALLA, JEAN DES CARS

Μετάφραση: Εύα Γεωργοπούλου

Αγία
του Ροζέ Μπροντέ, 1930.

ΜΗΝΑΣ Ι. ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ

ANNY ΔΗΜΑΔΗ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΤΖΙΑΣ

ΛΕΑ ΚΟΥΣΗ

ΒΛΑΣΗΣ ΖΩΤΗΣ

ΜΗΝΑΣ Ι. ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ Γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε πιάνο με τη Μαρίνα Παπαϊωάννου και το Γιώργιο Πλάτωνα, θεωρητικά - σύνθεση με το Γιάννη Ιωαννίδη, και στη συνέχεια σύνθεση με τον Günther Becker στη Μουσική Ακαδημία του Ντύσελντορφ, απ' όπου έλαβε το δίπλωμά του με διάκριση το 1986. Είναι παράλληλα πτυχιούχος της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ασχολήθηκε αρχικά με την τζαζ και τον αυτοσχεδιασμό, συμμετέχοντας σε πολλές συναυλίες και φεστιβάλ. Από το 1984, που στράφηκε στην κλασική σύνθεση, τα περισσότερα έργα του έχουν γραφτεί μετά από παραγγελίες και αναθέσεις φορέων όπως: Όπερα της Φρανκφούρτης, Μέγαρο Μουσικής, Καμεράτα, Ελληνική Ραδιοφωνία, Ορχήστρα των Χρωμάτων, Εθνική Λυρική Σκηνή, Ελληνικό Συγκρότημα Σύγχρονης Μουσικής, Φεστιβάλ Πάτρας, Φεστιβάλ Ηρακλείου Κρήτης, Φιλαρμονική Δωματίου Καρλσρούης κλπ.

Έχει μεταξύ άλλων αντιπροσωπεύσει τη Μουσική Ακαδημία του Ντύσελντορφ στο Ισραήλ, την Ένωση Ελλήνων Μουσουργών (Βερολίνο - Πανεπιστήμιο Λευψίας) και την Ελληνική Ραδιοφωνία (στην ευρωπαϊκή διοργάνωση Βορράς - Νότος 1991). Έργα του έχουν παρουσιαστεί σε πολλές χώρες στην Ευρώπη, Αμερική και Ασία, έχουν βραβευθεί, δισκογραφηθεί και μεταδοθεί από ραδιοφωνίες και τηλεοπτικά δίκτυα διεθνώς. Από το 1991 είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών. Στο χώρο της τζαζ, έχει παίξει - συνεργασθεί με μουσικούς όπως οι Chick Corea, Markus Stockhausen, Arild Andersen,

Tony Lakatos, Cristoph Lauer, Monika Linges κ.ά.

ANNY ΔΗΜΑΔΗ Γεννήθηκε στο Διδυμότειχο. Απόφοιτος της Αγγλικής Φιλολογίας και της Δραματικής Σχολής «Αρχή», της Νέλλης Καρρά. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στο τμήμα Θεατρολογίας του Πανεπιστημίου της Γλασκώβης.

Έλαβε μέρος στην ταινία μικρού μήκους *Ο νόμος του Μέρφου* του Δ. Δημάδη και στην ταινία *Ο ανθός της λίμνης* του Σ. Τσαρούχα. Στην παράσταση *Η κυρία εξαφανίζεται* κάνει την πρώτη θεατρική της εμφάνιση.

ΒΛΑΣΗΣ ΖΩΤΗΣ Πρώτος σταθμός η Ν. Αγχιάλος όπου γεννήθηκε το 1961. Άλλος σταθμός η Δραματική Σχολή Αθηνών (Γ. Θεοδοσιάδης) το 1983. Εξάιρετοι συνεπιβάτες του από τους οποίους έμαθε πολλά: G. P. Denijon, Tara Sudana, Simon Abkarian, Catherine Schand, Μάκης Μίχος, Κώστας Φυλιπόγλου. Αγομαχώντας ή ρολάροντας διέσχισε αισίως γύρω στους 40 σταθμούς. Όπως: *Κύκλωπας*, *Βάκχες* (Πενθέας), *Ο μικρός πρίγκιπας* (αεροπόρος), *Γκόλφω* (Κίτσος), *Ένα καπέλο γεμάτο βροχή* (Τζώνου), *Όνειρο του σκιάχτρου* (Σκιάχτρο), *Ο κύκλος με την κιμωλία* (Αζτάκ), *Ο επιθεωρητής έρχεται* (Τζέραντ Κροφτ), *Ο πεταλούδόσαυρος*, *Εταιρικοί διάλογοι*, *Η δική μας οικογένεια*. Τώρα ο σταθμός του ΡΟΥΦ. Αύριο; Η διαδρομή ξέρεi.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΤΖΙΑΣ Γεννήθηκε στην Αθήνα. Απόφοιτος της Δραματικής Σχολής του Εθνικού Θεάτρου. Συνεργάστη-

κε με το Εθνικό Θέατρο, τη θεατρική ομάδα Α, θίασο Καρέζη - Καζάκου, εταιρία θεάτρου Σκηνή, θίασο Α. Λαζόπουλου, εταιρία θεάτρου Διάλογος, Θεατρική Σκηνή Α. Αντωνίου, εταιρία θεάτρου Θεατές, θεατρική ομάδα Περίπλους και τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βέροιας, Καλαμάτας, Ιωαννίνων, Πατρών, με τους σκηνοθέτες Β. Βαφέα, Α. Βογιατζή, Α. Βουτσινά, Κ. Καζάκο, Γ. Καυλιέ, Ν. Κοντούρη, Σ. Κοτσίκο, Β. Μητσόκη, Θ. Μουμουλίδη, Τ. Παπαδάκη, Ν. Περέλι, Κ. Τσώνο. Συνεργάστηκε επίσης σε κινηματογραφικές και τηλεοπτικές παραγωγές με τους σκηνοθέτες Β. Βαφέα, Α. Γεωργαντά, Γ. Δαλιανίδη, Ν. Κατσουρίδη, Ι. Μαυράκη, Θ. Παπαγεωργίου, Γ. Πετρίδη, Π. Σκλάβο, Κ. Τσώνο.

ΛΕΑ ΚΟΥΣΗ Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε σκηνογραφία και ενδυματολογία στο Wimbledon School of Art του Λονδίνου. Εργάζεται κυρίως στο θέατρο, αλλά και στον κινηματογράφο. Στην τηλεόραση έχει σκηνογραφήσει δύο θεατρικές παραγωγές της ΕΤ1. Έχει διδάξει σκηνογραφία στις δραματικές σχολές του Χ. Τσάγκα και «Σχολείον της Νυκτός», καθώς και σε σεμινάρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δουλειά της έχει παρουσιάσει στην Πανελλήνια Έκθεση Σκηνογραφίας στην γκαλερί «Αποψη» (1986), στην Έκθεση Σκηνογραφίας Παιδικού Θεάτρου στο Πολιτιστικό Κέντρο Μ. Μερκούρη (1996) και στο Συνέδριο για το Νεοελληνικό Θέατρο στη Στοά του Βιβλίου (1998). Συνολικά έχει σκηνογραφήσει περί τις 80 παραστάσεις σε συνεργασία με Κρατικά Θέατρα, ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., ιδιωτικούς θιάσους

ΝΤΟΡΑ ΛΕΛΟΥΔΑ

ΤΑΤΙΑΝΑ ΛΥΤΑΡΗ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΡΙΑΝΟΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΒΙΔΑΚΗ

και ομάδες σύγχρονου χορού, καλύπτοντας έργα αρχαίου ελληνικού δραματολογίου (*Πλούτος* 1989, *Ειρήνη* 1992, *Φοίνισσες* 1993, *Ορέστης* 1996, *Βάχχες* 1999), νεοελληνικού, ξένου κλασικού και σύγχρονου ρεπερτορίου.

Συνεργάστηκε στις ταινίες της Μ. Ηλιού *Παράθυρο στη θάλασσα* (1992), *Τρεις εποχές* (1995) και *Συνάντηση*, για την οποία τιμήθηκε με την Ειδική Διάκριση για τη Σκηνογραφία (1998), καθώς και στην ταινία *Καυτή γραμμή* του Η. Φραγκάκη, που βραβεύθηκε με το βραβείο Φανταστικού Κινηματογράφου (Κοτρώνη) το 1998.

ΝΤΟΡΑ ΛΕΛΟΥΔΑ Γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε ζωγραφική στην École des Beaux-Arts στο Παρίσι. Παράλληλα με τη ζωγραφική σταδιοδρόμησε ως σκηνογράφος, ενδυματολόγος και art director, τόσο στο θέατρο όσο και στον κινηματογράφο, στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Έχει τιμηθεί τέσσερις φορές με το βραβείο του Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης. Επίσης της έχουν απονεμηθεί τρία κρατικά βραβεία σκηνογραφίας και ενδυματολογίας.

ΤΑΤΙΑΝΑ ΛΥΤΑΡΗ Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε νομικά στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο και αποφοίτησε με άριστα από τη Δραματική Σχολή του Κ.Θ.Β.Ε. Σπούδασε χορό στο Χοροθέατρο της Κικής Αγραφιώτη και τραγούδι στο Μακεδονικό Ωδείο.

Ως χορογράφος εργάστηκε σε παιδικούς θιάσους και στο Μαθητικό Πειραματικό Θέατρο Θεσσαλονίκης (Βραβείο χορογραφίας στο Φεστιβάλ Ιθάκης). Ως

ηθοποιός συνεργάστηκε με το Θεσσαλικό Θέατρο στην επιθεώρηση *Χαιρέτα μου τον πλάτανο*, με τον Οργανισμό Ηπερωτικού Θεάτρου στο έργο *Ο τελευταίος ασπροκόρακας*, με το Καφέ Θέατρο «Μπουλουόκι» σε *μονολόγους του Ντάριο Φο* και *επιθεωρησιακά νούμερα*, με το Χοροθέατρο Θεσσαλονίκης στο έργο *Στο πανηγύρι την έχασα*.

Στέλεχος του Κ.Θ.Β.Ε. για πέντε χρόνια έπαιξε στα έργα: *Άμλετ*, *Ιάκωβος και αφέντης*, *Ο Αλαντίν και το μαγικό λυχνάρι*, *Ο Μπίντεμαν και οι εμπρηστές*, *Λυσιστράτη*, *Τρωίλος και Χρυσίδα*, *Χάρολντ και Μοντ*, *Ελένη*, *Τραχίνιες*, *Εκκλησιάζουσες*, *Ο πειρασμός*, *Το μπαλκόνι κ.ά.*

Τα τελευταία δώδεκα χρόνια ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Έχει συνεργαστεί με το Θέατρο 3ης Σεπτεμβρίου (*Δανειστές - Δεσποινίς Τζούλια*), με το Θέατρο Μάσκας (*Μαχαίρι στο κόκαλο*), με το Θέατρο Δ. Πιατά (*Ο τελευταίος φλογερός εραστής*), με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Ιωαννίνων (*Ημέρωμα της στρίγγλας*), με το Πειραματικό Θέατρο της Πόλης της Μ. Ριάλδη (*Άγρια παιχνίδια*), με το Θέατρο Παλκοσένικο του Χρ. Τσάγκα (*Αντιγόνη*, *Ιφιγένεια εν Ταύροις*) και με το Εθνικό Θέατρο (*Σιωπηλή γυναίκα*). Ερμήνευσε μονολόγους αρχαίας τραγωδίας, στα πλαίσια των Special Olympic Games στο Μόντρεαλ του Καναδά και σε πανευρωπαϊκό συμπόσιο για τη νεοελληνική γλώσσα στη Νιμ της Ν. Γαλλίας.

Στον κινηματογράφο πρωταγωνίστησε στις ταινίες *Η ιστορία του Οιδίποδα* του Ρ. Σίμον και *Ο Τζώνος Κελν, κυρία μου* του Θ. Σκρουμπέλου, καθώς και στη διασκευή της *Ιφιγένειας εν Ταύροις* του Ν. Κούνδουρου για την τηλεόραση. Πα-

ράλληλα συμμετείχε και σε πολλές τηλεοπτικές σειρές.

Το 1996 ιδρύει την Καλλιτεχνική Εταιρεία ΑΞΑΝΑ. Σε συνεργασία με το Ακαδημαϊκό Θέατρο του Τβερ παρουσιάζει στη Ρωσία και στην Ελλάδα τη δίγλωσση παράσταση της *Αννας Καρένινα*, όπου ερμηνεύει τον ομώνυμο ρόλο. Το 1997 δημιουργεί την *Αμαξοστοιχία-Θέατρο Το Τρένο* στο Ρουφ. Για δύο σεζόν παρουσιάζει το «μιούζικαλ για δύο» *Λαχτάρα για κεράσια*, ερμηνεύοντας το γυναικείο ρόλο. Με το έργο *Η κυρία εξαφανίζεται* πραγματοποιεί την πρώτη θεατρική της σκηνοθεσία.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΡΙΑΝΟΣ Σπούδασε θέατρο στη Σχολή Χατζίκου, κινηματογράφο στη Σχολή Σταυράκου. Σκηνοθέτησε μικρού μήκους ταινίες που απέσπασαν 4 κρατικά βραβεία, ένα θεατρικό, αρκετά διαφημιστικά σποτ, επεισόδια τηλεοπτικών σειρών και βιντεοκλίπ. Στην ταινία *Κρυστάλλινες νύχτες της Τώνιας* Μαρκετάκη ντομπλάρισε το γάλλο πρωταγωνιστή. Εκτοτε η φωνή του ακούστηκε σε αρκετά σποτ και ταινίες. Βοηθός σκηνοθέτη ή ηθοποιός σε αρκετές ελληνικές και ξένες παραγωγές. Σημαντικότερη εμφάνιση στον κινηματογράφο στην ταινία *Ο Βαρώνος* του Νίκου Ζερβού, στην τηλεόραση στην *Αίθουσα του θρόνου* της Πηγής Δημητρακοπούλου, στο θέατρο στο *Λευκό γάμο* του Τ. Ρουζέβιτς σε σκηνοθεσία Έρσης Βασιλικιώτη και στο *Μυγχάουζεν* της Νανάς Νικολάου με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Καλαμάτας.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΒΙΔΑΚΗ Γεννήθηκε στο Θέρισο Χανίων. Τελείωσε τη Δραμα-

ΜΑΡΙΝΑ ΜΟΥΣΙΚΟΥ

ΜΙΠΕΤΤΥ ΝΙΚΟΛΕΣΗ

ΒΑΙΤΕΛΗΣ ΠΟΚΚΟΣ

ΕΡΡΙΚΟΣ ΜΙΕΛΙΕΣ

ΚΛΕΟ ΣΚΟΥΛΙΟΤΗ

τιση Σχολή του Εθνικού Θεάτρου και τη Φιλοσοφική Σχολή Αθήνας. Συνεργάστηκε με το Εθνικό Θέατρο στις παραστάσεις: *Βάκχες*, *Τρωάδες*, *Εκκλησιαζόμενες σκην.* Γ. Θεοδοσιάδη, *Το νησί της Αγίας του Θ. Κωτσόπουλου σκην.* Σπ. Ευαγγελάτου, *Ζωή της Μ. Λυμπεράκη σκην.* Ν. Χαράλαμπος, *Σχολείο Σκανδάλων του Ρ. Σέρινταν σκην.* Γ. Ιορδανίδη, *Ο Εφηβος του Φ. Ντοστογιέφσκι σκην.* Κ. Μπάκα, *Νεφέλες σκην.* Κοραή Δαμάτη, Συμμετείχε επίσης στα έργα: *Τρωάδες σκην.* Μ. Κακογιάννη, *Ουάου!!!* του Μπ. Κηφ σκην. Ν. Χαράλαμπος θίασος '81. Στις εννιά θα είναι... οκτώ! του Τζ. Σάρκευ σκην. Κ. Τσώνου θέατρο ΑΠΟΘΗΚΗ, *Λαβδακίδα* του Κ. Γεωργουσόπουλου σκην. Στ. Τσακίρη ΔΗΠΕΘΕ Σερρών, *Ο κύκλος με την κιμωλία* (Γκρούσσα) του Μπ. Μπρεχτ σκην. Κ. Φαρμασώνη ΔΗΠΕΘΕ Αγρινίου, *Χορεύοντας στη Λουνάσα* του Μπ. Φρίελ σκην. Γ. Θεοδοσιάδη θέατρο ΒΙΚΤΩΡΙΑ. Στον κινηματογράφο εμφανίστηκε στις ταινίες *Γυάλινα πορτραίτα* της Στ. Μπελέση και *Κάθε Σάββατο* του Β. Βαρέα. Παράλληλα πήρε μέρος σε τηλεοπτικές παραγωγές.

ΜΑΡΙΝΑ ΜΟΥΣΙΚΟΥ Γεννήθηκε στην Νότιο Αφρική. Μεγάλωσε στην Ελλάδα όπου σπούδασε γραφικές τέχνες. Φωτογραφία, κινηματογράφο και τηλεόραση σπούδασε στην Αγγλία. Εργάστηκε στην Αγγλία, Ελβετία και Ελλάδα στον κινηματογράφο και την φωτογραφία έως το 1986. Από το 1989 σχεδιάζει φωτισμούς για θεατρικές, μουσικές και χορευτικές παραστάσεις.

ΕΡΡΙΚΟΣ ΜΙΕΛΙΕΣ Γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε Αγγλική Φιλολογία και Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Έχει εκδώσει 6 ποιητικές συλλογές και έχει μεταφράσει πεζογραφήματα και 68 θεατρικά έργα.

ΜΙΠΕΤΤΥ ΝΙΚΟΛΕΣΗ Γεννήθηκε στο Βόλο. Απόφοιτος της Παντείου και της Γαλλικής Ακαδημίας. Αριστούχος της Δραματικής Σχολής Αθηνών του Γ. Θεοδοσιάδη (1989). Στο θέατρο συνεργάστηκε με το Αμφι-θέατρο στα έργα *Νεφέλες*, *Ιριγένεια εν Ληξουρίω*, *Το έπος του Διγενή Ακρίτα*, *Εγκλήματα και Εγκλήματα σε σκην.* Σπ. Ευαγγελάτου. Συνεργάστηκε επίσης με την εταιρία θεάτρου «Διπλούς Έρωτες» στα έργα *Μήδεια* (τροφός), *Στρίντμπεργκ-Στρίντμπεργκ*, *Ελευθερία στη Βρέμη* σε σκην. Μ. Μαρμαρινού, με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας στα έργα *Βεγγέρα*, *Χαμένη κοκιά* (Λολίτα), με το Δ. Κατρανίδη στο έργο *Οργισμένα νιάτα* (Ελενα), με το Γ. Κιμούλη στο *Συρανό ντε Μπερζεράκ* (παραμάνα), με την Κ. Μαραγκού στο *Τριαντάφυλλο στο στήθος* (Εστέλλα), Έπαιξε ακόμα στα έργα *Βενετσιάνα* (Ορία) σε σκην. Θ. Μοσχόπουλου, στη *Μήδεια* (προσωπείο) σε σκην. Ν. Κοντούρη, στην *Ηλέκτρα* σε σκην. Δ. Μαυρίκιου, στην *Αντιγόνη* (αγγελιοφόρος) σε σκην. Α. Βογιατζή και *Η αυλαία πέφτει* σε σκην. Μ. Λυμπεροπούλου. Πήρε μέρος ως τραγουδίστρια και ηθοποιός στη μουσική παράσταση του Στ. Ξαρχάκου *Αμάν... αμην*. Έπαιξε σε πολλές τηλεοπτικές σειρές και συμμετείχε με βασικό ρόλο στην ταινία *Αυτό της μάρτυς* του Μ. Χολέβα.

ΒΑΙΤΕΛΗΣ ΠΟΚΚΟΣ Απόφοιτος της σχολής του Εθνικού Θεάτρου το 1987. Το 1988-1990 παρακολούθησε το studio του Βασίλη Διαμαντόπουλου για επαγγελματίες ηθοποιούς. Από το 1987-1995 συνεργάστηκε με το Εθνικό Θέατρο στα παρακάτω έργα: *Αντιγόνη* (Σοφοκλή), *Σιωπηρή γυναίκα* (Μπ. Τζόνσον), *Προς Ελευσίνα* (Π. Μάτσει), *Εκάβη* (Ευριπίδη), *Καλντερόν* (Παζολίνι), *Η πόλη που πρίγκιπας της ήταν ένα παιδί* (Μοντερλάν), *Σχολείο σκανδάλων* (Σέρινταν), *Όνειρο καλοκαιριότητας νύχτας* (Σαίξπηρ), *Φουέντε οβεχούνα* (Λόπε ντε Βέγα), *Καρέκλες* (Ιονέσκο), *Δωδέκατη νύχτα* (Σαίξπηρ), *Ιππόλυτος* (Ευριπίδη), *Χριστός Πάσχα* (Αικονόμου), *Δον Χουάν* (Γ. Μολίνα), *Λόρατος θίασος* (Ι. Καμπανέλλη), *Στρατιώτες* (Γ. Λεντς). Το 1996 συνεργάστηκε με το θίασο Χαλκιά-Παρτσάλακη στο έργο *Αθλιο* (Β. Ουγκώ) και το 1998 με το Εβδομο Θέατρο στο έργο *Το λιοντάρι το χεμιόνα* (Τζ. Γκόλντμαν). Έχει συμμετοχές σε κινηματογραφικές, τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές παραγωγές.

ΚΛΕΟ ΣΚΟΥΛΙΟΤΗ Γεννήθηκε στην Αθήνα. Απόφοιτος της Σχολής Θεάτρου Τέχνης του Κάρουλου Κουν. Παρακολούθησε επίσης μαθήματα δραματικής τέχνης στο Παρίσι (Cours René Simón). Πρώτη θεατρική της εμφάνιση στη *Θυσία του Αβραάμ* (Ισαάκ) σε σκην. Μαυρώλη Σκουλούδη. Πρώτη επαγγελματική εμφάνιση με το θίασο του Δ. Μυράτ στην *Υπόθεση Ντρεφους*. Συνεργάστηκε με το Ελληνικό Λαϊκό Θέατρο του Μ. Κατράχη: *Πατούχας*, *Οδύσσεια*, *Μαρμαπέλ*, *Βαθιές είναι οι ρίζες*, *Ο αγα-*

ΜΑΝΩΛΗΣ ΣΟΡΦΑΙΝΗΣ

ΜΑΡΙΑ ΤΣΙΜΑ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΙΛΙΔΗΣ

πληκτικός της βοσκοπούλας. Βασίλισσα Αμαλία με τη Νεοελληνική Σκηνή του Σπόρου Ευαγγελάτου: Φορτουνάτος (Αυγουστίνια), Χάσης το θίασο Αναλυτή - Ρηγόπουλου: Είμαστε όλοι συνυπεύθυνοι το θίασο Αυλωνίτη-Βασιλειάδου-Ρίζου: Η γυναίκοίλα μου, Νεόπλουτοι το θίασο Τζένης Καρέζη: Παιχνίδι γάμου, Δις διευθυντής το θίασο Σκουλούδη-Κρεβατά-Μαυρομάτη: Μιας πεντάρας νιάτα το θίασο Γ. Γκιωνάκη: Στραβόξυλο το θίασο Κων/νου-Μουστάκα-Παραβα-Ξενίδη-Σκουλούδη: Ησαΐα χόρευε το θίασο Γυναικών: Κάτω η φαλλοκρατία το θίασο Σ. Μουστάκα: Νύχτα γάμου το θίασο Γιούλη-Καρακατσάνη: Τρία ψηλά καπέλα το Θέατρο Κρήτης: Γύπαρις το θίασο Σκουλούδη-Μαυρομάτη-Ερήμου: Μαρία Πενταγιώτισσα το θίασο Κάτιας Δανδουλάκη: Θυμώσου το Σεπτέμβρη το θίασο Κ. Κιρά: Σε ποιόν ανήκει η ζωή μου; κ.ά. Έχει λάβει μέρος σε πολλές ταινίες (Ένας ντελικανής, κ.ά.). Τελευταίες εμφανίσεις στις Εκκλησιάζουσες στην Επίδαυρο με το Αμφιθέατρο του Σπόρου Ευαγγελάτου το 1998 και στη Μαριτάνα του Ξενοπούλου με τη Θεατρική Σκηνή της Κατερίνας Βασιλάκου (1999).

ΜΑΝΩΛΗΣ ΣΟΡΦΑΙΝΗΣ Γεννήθηκε στην Αθήνα και αποφοίτησε από τη Σχολή του Λαϊκού Πειραματικού Θεάτρου του Α. Τριβιζά το 1981. Αμέσως μετά έπαιξε στον Οδυσσεβάχ της Ξ. Καλογεροπούλου και στη συνέχεια συνεργάστηκε με το Εθνικό, το Κ.Θ.Β.Ε., τα περισσότερα Δημοτικά Θέατρα, καθώς και με πολλούς ιδιωτικούς θιάσους

της Αθήνας. Έπαιξε τον Υπάλληλο στο Σακάκι που βελάζει του Ιβάν Ιβάνοβιτς, στο Υπήρξε ή όχι του Ιβάν Ιβάνοβιτς (Κ.Θ.Β.Ε.), τον Αρπαγκόν στο Φιλάργυρο, το Γιατρό στο Γιατρός με το σταυρό, καθώς και τον Υπήρητη στο Σχολείο γυναικών. Επίσης το Μολιέρο στο Μολιέρος του Γκολντόνι, τον Τσέκερ στο Τότσεφλος του Χ. Μύερ, τον Μεντβε-ντένκο στο Γλάρο του Τσέχωφ, το Νίκο Μερσή στο Επικίνδυνο παιχνίδι, το Λεωνίδα στο Μαχαίρι στο κόκαλο, το Σωτηράκη στο Μάνα Μητέρα Μαμά και πολλούς άλλους ρόλους του νεοελληνικού και ξένου ρεπερτορίου, καθώς και του αρχαίου δράματος.

ΜΑΡΙΑ ΤΣΙΜΑ Γεννήθηκε στην Κεφαλονιά. Σπούδασε Φιλολογία στα Γιάννενα. Ιδρυτικό μέλος της Θεατρικής Συντροφιάς του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (ΘΕ-ΣΠ). Αποφοίτησε από τη Δραματική Σχολή του Ωδείου Αθηνών (1990). Συνεργάστηκε με τους θιάσους Αερόπλοιο (Φράκο και Φρασκάτι σε σκην. Ν. Καμτσή), Νέα Πορεία (Τη μέρα που ο Θεός διασκέδαζε σε σκην. Γ. Χαλαλαμπιδή), Θέατρο Έρευνας (Κουρδιστό πορτοκάλι και Εγκιστής κάβουρας σε σκην. Δ. Ποταμίτη), Εθνικό Θέατρο (Μήδεια σε σκην. Ν. Χαλαλάμπους, Φάρμα των ζώων σε σκην. Δ. Ποταμίτη, Η τιμή του Σούδερμαν σε σκην. Κ. Δαμάτη, Νερέλες σε σκην. Κ. Δαμάτη), Θεατρικός Οργανισμός Εστία (Ουίλιαμ Σαίξπηρ, όπως μας αρέσει σε σκην. Γ. Ρήγα), Θεατρικός Οργανισμός Στιγμή (Σταγόνες πάνω στην καυτή πέτρα σε σκην. Γ. Αναστασάκη), Χοροοδός (Η βουή του μύθου σε σκην. Σ. Σπυράτου), Θέατρο Στοά

(Μετωμένος γάμος, Ρωμαίος και Ιουλιέτα, Άννα, είπα, Η φυλακή του Όλλυ, σε σκην. Θ. Παπαγεωργίου, Όλα θα πάνε καλά σε σκην. Γ. Αναστασάκη), Θεατρικός Οργανισμός Νέος Λόγος (Η γυναίκα του κυρίου Μπενγκτ σε σκην. Φ. Μακρή), Θέατρο Μουσούρη (Ο πάπος μου ήτο ασιάτης σε σκην. Γ. Μιχαλακοπούλου), Γαλλικό Ινστιτούτο (Το γαλάζιο του ουρανού σε σκην. Α. Δημητριάδη). Έλαβε μέρος στην τηλεοπτική σειρά της ΕΤ2 Γυναικείος λόγος σε σκην. Γ. Αγγελή-Ρεντζή. Έπαιξε στις μικρού μήκους ταινίες: Θεατής του Θ. Αναστόπουλου, Του χάρου τα δόντια του Κ. Κατζήμιαχλιδη, Κλείσε τα μάτια και χρωμάτισε του Γ. Λεοντάρη, Το τραγούδι των πορτοκαλιών του Γ. Λεοντάρη.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΙΛΙΔΗΣ Γεννήθηκε στη Μυτιλήνη. Απόφοιτος της Σχολής Θεάτρου Π. Κατσέλη (1976). Η πρώτη του εμφάνιση έγινε με το Μικρό Θέατρο Κυψέλης στον Κατζούρμπο του Γ. Χορτάση (Κατζούρμπος). Συνεργάστηκε με το Αμφιθέατρο του Σπ. Ευαγγελάτου επί δώδεκα χρόνια, μέχρι το 1988. Ακολουθεί συνεργασία δέκα χρόνων με το Εθνικό Θέατρο. Επίσης συνεργάστηκε με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βεροίας. Όλα αυτά τα χρόνια έχει πάρει μέρος σε περισσότερες από 70 παραστάσεις σε έργα των Αισχύλου, Ευριπίδη, Αριστοφάνη, Μενάνδρου, Σαίξπηρ, Μολιέρου, Μπρεχτ, Σπρίντμπεργκ, Λόπε δε Βέγα, Σω. Ντοστογιέφσκι, Ροσσίνι, Όργουελ, Κορομηλά, Ιονέσκο, Ομήρου, Χορτάση, Κορνάρου, Μ.Α. Φώσκολου, Βυζάντιου, Κατσαίτη, Μόσχου, Ραγκαβή, Γουζέλ, Ψυχάρη, Μονζαμών,

ΚΩΣΤΑΣ ΦΛΩΚΑΤΟΥΛΑΣ

Σαμάρια, Κοβάτσσεβιτς, Στρατιέβ, Βερνερδάκη, Μιοιτζή, Μάτεσι, Ντε Φίλιππο, Κορρέ, Κρομλένκ, Σταύκου.

Έχει λάβει μέρος στα φεστιβάλ Επιδαύρου, Αθηνών, Φιλίππων, Θάσου, Δωδώνης, Δελφών, Δημήτρια, Εθνών, Σόφιας, Εδμβούργου, Λονδίνου, Μόσχας, Σίδνεϊ, Ρώμης, Μελβούρνης, Βερολίνου, Ζυρίχης, Τιφλίδας, Ισραήλ, Λευκωσίας, Μόνστερ, Καμπέρας, Ντένβερ-Κολοράντο, Μέρντας και Μάλαγκα Ισπανίας, Φιλιππούπολης, κ.ά.

Στην τηλεόραση έχει παίξει σε 10 έργα στην εκπομπή το «Θέατρο της Δευτέρας», στις σειρές *Βαμμένα κόκκινα μαλλιά*, *Ο υιός του πατέρα*, *Φθινοπωρινή εραστής*, *Ποιος είναι ο κύριος Αλεξίου*, *Αλέξιος Καλλέργης*, *Έξι φέματα* και *μία αλήθεια* και παρουσίασε την πρώτη (ετήσια) εκπομπή «Παιχνίδια χωρίς σύνορα». Στον κινηματογράφο έχει παίξει στις ταινίες του Γ. Σταμπουλόπουλου και ξανά προς τη δόξα τραβά και Βασ. Βαϊρέα *Το ρεπό*. Στο ραδιόφωνο έχει παίξει σε περισσότερα από 30 θεατρικά έργα και στην πολύχρονη σειρά «Στις ρίζες του Νεοελληνικού Θεάτρου».

ΚΩΣΤΑΣ ΦΛΩΚΑΤΟΥΛΑΣ γεννήθηκε στην Ελάτεια Λοκρίδος το 1958. Σπούδασε στη Σχολή Βεάκη. Δούλεψε σε έργα των Αριστοφάνη, Βάτραχοι (Ευριπίδης) με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Καλαμάτας σε σκην. Γ. Κακλέα, *Ορνίθες* (Πεισθέταιρος) με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Καλαμάτας σε σκην. Γ. Κακλέα, *Νεφέλες* (Δίκαιος Λόγος) με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κομοτηνής σε σκην. Κ. Μπάχα, *Ειρήνη* (Ερμής) με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Καλαμάτας σε σκην. Κ. Μπάχα, *Λυσιστράτη* με το Θίασο της

Αθήνας σε σκην. Σ. Ντουφεξή: *Σαίξπηρ: Έμπορος της Βενετίας* στο Θέατρο Πόρτα σε σκην. Μ. Βολανάκη, *Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας* (Θιάβη) με τη Θεατρική Σκηνή σε σκην. Γ. Κακλέα: *Ίψεν: Έντα Γκάμπλερ* (Τέσμαν) στο Θέατρο Εξαρχείων σε σκην. Τ. Βουτέρη, *Αγριόπαπια* (Γκρέγκερς) με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Καλαμάτας σε σκην. Π. Σεβαστιόγλου: *Άλμπι: Ιστορία ζωολογικού κήπου* (Πήτερ) στο Θέατρο Φούρνος σε σκην. Κ. Φλωκατούλα: *Μολιέρος: Ταρτούφος* (Ταρτούφος) με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κομοτηνής σε σκην. Δ. Έξαρχου, *Αρχοντοχωριάτης* (Χοροδιδάσκαλος) στο Θέατρο Περονέ σε σκην. Κ. Μπάχα, *Ο κατά φαντασίαν ασθενής* (Μπεράντι) στο Θέατρο Αναλυτή σε σκην. Θ. Μουμουλίδη: *Γκολντόνι: Υπηρέτης δύο αφεντάδων* (Ντοτόρε) με την εταιρία θεάτρου *Διάλογος* σε σκην. Θ. Μουμουλίδη: *Λόρκα: Ματωμένος γάμος* στη Ρεματιά Χαλανδρίου σε σκην. Σ. Βραχωρίτη: *Τσίχωφ-Φράιν: Άγριο μέλι* στο Θέατρο Καρέζι σε σκην. Α. Visnevski: *Εντουάρντο ντε Φίλιππο: Μεγάλη μαγεία* με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Καλαμάτας σε σκην. Γ. Κακλέα: *Ροζέ Βιτράκ: Βίκτορ - Τα παιδιά στην εξουσία* (Αντώνης) στον Τεχνόχωρο σε σκην. Γ. Κακλέα: *Ανούγι: Ευρωδία* στο Θέατρο Άλφα σε σκην. Μ. Λυμπεροπούλου. Έπαιξε επίσης στα νεοελληνικά έργα: *Δάφνες και πικροδάφνες* (Τάσος) των Κεχαϊδή-Χαβιάρα με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Καλαμάτας σε σκην. Δ. Έξαρχου, *Το φοντανάκι* (Αντώνης) του Π. Χορν με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Ρόδου σε σκην. Σ. Φιλίππιδου, *Φαούστα* (Γιάννης) του Μποστ με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Καλαμάτας σε σκην. Θ. Εοσίριτου, *Φαούστα* (κ. Ια-

τρού) του Μποστ στο Θέατρο Σμαρούλα σε σκην. Γ. Μποστατζόγλου, *Μιας πεντάρας νιάτα* (Γιώργος) των Γιαλαμά-Πρετεντέρη με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κομοτηνής σε σκην. Β. Κυρίτση, *Ο Καραγκιόζης παρά λίγο βεζύρης* (Σταύρακας) του Γ. Σκούρτη με το Θίασο της Γελιοιότητας σε σκην. Γ. Μόρτζου. Τέλος συμμετείχε στις παιδικές παραστάσεις: *Φρουτοπία* του Ε. Τριβιζά με το Θίασο 81 σε σκην. Γ. Καλαντζόπουλου, *Οι περιπέτειες του Τζιτζήρη* του Γ. Αρμένη με το Θίασο 81 σε σκην. Ρ. Καπετανάκη. Έχει λάβει μέρος σε πολλές κινηματογραφικές, τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές παραγωγές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΑΚΤΣΟΓΛΟΥ, ΜΠΑΜΠΗΣ: *Άλφρεντ Χίτσκοκ* (Εκδόσεις Λιγόκερως, 1985)
- ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ, ΠΕΤΡΟΣ: *Συνομιλία της Παραλογοτεχνίας* (Εκδόσεις Υποδομή, 1994)
- BENJAMIN, WALTER: *Αστυνομικά μυθιστορήματα, ταξιδεύοντας* (Μετάφραση: Βαγγ. Μπιτωάκης) από την *Ανατομία αστυνομικού μυθιστορήματος* (Εκδόσεις ΑΓΡΑ, 1986)
- HAINING, PETER: *Murder on the railways / Έγκλημα στο τρένο* (BELL/ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, 1996)
- SHERWOOD, SHIRLEY: *Venice - Simplon Orient Express: the return of the world's most celebrated train* (illustrated/ LONDON, 1983)
- L' *Orient Express: le voyage à Constantinople* (BRUXELLES, 1997-98)
- Αφιέρωμα στην αστυνομική λογοτεχνία* (περ. ΔΙΑΒΑΣΩ, τεύχος 86/25.1.1984)
- Χίτσκοκ - Τρυφώ* (Μετάφραση: Γ. Ιωαννίδης) (Εκδόσεις ύψιλον/βιβλία, 1986)
- Alfred Hitchcock* (Εκδόσεις ΠΑΕΘΡΟΝ, 1983)

'It's just like the old days, sir. We've had three murders since Folkestone!'

Μετά την παράσταση σας προτείνουμε
να συνεχίσετε το θεατρικό σας «ταξίδι»
στα γευστικά «τοπία»
της *Aria Γεύσεων*
στο Wagon-Restaurant
στο Wagon-bar
και στο Μουσικό Βαγόνι Orient Express
της Αμαξοστοιχίας.

Οι παραστάσεις πραγματοποιούνται με την ευγενική συμπαράσταση
της ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ
των ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ «ΕΡΜΗΣ»
της METROLIFE

Θερμά ευχαριστούμε για την πολύτιμη βοήθειά τους:

Τον Υπουργό Πολιτισμού κύριο ΕΥΑΓΓΕΛΟ ΒΕΝΙΖΕΛΟ
Τη Γενική Τράπεζα

Τον Οργανισμό Σιδηροδρόμων Ελλάδος και ιδιαιτέρως

Το Διευθύνοντα Σύμβουλο κύριο Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Το Διευθυντή Γραφ. Διευθ. Συμβ. κύριο Α. ΣΑΣΛΙΔΗ

Το Γεν. Διευθυντή Υποδομής κύριο ΚΩΣΤΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟ

Το Γεν. Διευθυντή Τεχνικής Υποστήριξης κύριο ΜΑΝΩΛΗ ΣΑΤΛΑ

Το Διευθ. Περιφ. Αθηνών κύριο ΑΘ. ΓΑΒΑΛΑ

Τη ΣΕΚΑΠ Α.Ε.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Οργάνωση παραγωγής

ΤΑΤΙΑΝΑ ΛΥΓΑΡΗ

Βοηθός Παραγωγής

ANNY ΔΗΜΑΔΗ

Β' Βοηθός παραγωγής ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΚΑΡΑΚΩΤΣΙΟΣ Δημόσιες σχέσεις ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΕΡΡΙΚΟΥ

Μακιγιάζ ΑΡΓΥΡΩ ΚΟΥΡΟΥΠΟΥ Κομμώσεις ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΑΒΒΑΚΗΣ

Εκτέλεση φωτισμών ΚΩΣΤΑΣ ΧΛΗΒΑΣ Χειριστής κονσόλας ήχου ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΖΙΑΚΑΣ

Ηλεκτρολόγος ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΕΦΕΡΑΝΗΣ Σιδηροκατασκευές ΘΑΝΑΣΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ

Ειδικά εφέ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΚΕΡΠΙΝΗΣ Φροντιστήριο ΘΕΟΔΩΡΑ ΦΡΑΓΚΟΓΙΑΝΝΗ

Επιμέλεια κοστούμιών ΤΑ ΡΟΥΧΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ Εκτέλεση γυναικείων κοστούμιών ΒΟΥΛΑ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Εκτέλεση ανδρικών κοστούμιών ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΑΡΑΝΤΟΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΡΙΑΡΟΣ Καπέλα ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΑΡΟΥΣΟΥ

Εκτέλεση κοστούμιού της κ. Ελευθερίας Βιδάκη από τον Οίκο Μόδας

SIMEONI

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Α Ε Α Ν Α

Περίοδος 1999-2002

Υπεύθυνη προγράμματος ΤΑΤΙΑΝΑ ΛΥΓΑΡΗ

Επιμέλεια ύλης-κείμενα ΕΥΑ ΓΕΩΡΓΟΓΣΟΠΟΥΛΟΥ-ΜΠΑΜΠΗΣ ΑΚΤΣΟΓΛΟΥ

Καλλιτεχνική επιμέλεια ΤΕΤΗ ΚΑΜΟΥΤΣΗ

Φωτογραφίες προγράμματος ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΣΤΕΛΛΑΚΗΣ, ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΙΑΤΣΗΣ
& ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Ηλεκτρονική Σελιδοποίηση-Φωτογράφιση MEMIGRAF

Εκτύπωση TYRICON Α.Ε.

Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΙ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

Μία σημαντική συμβολή στην πολιτιστική ανάπτυξη.

Φροντίδα για την πρόοδο του πολιτισμού, σημαίνει φροντίδα για τον άνθρωπο. Πιστή σ' αυτήν την αρχή, η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ενισχύει συστηματικά όλους τους τομείς του πολιτισμού, συμβάλλοντας

έτσι ενεργά στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του Έλληνα πολίτη. Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ μπορεί και θεμελιώνει ένα πιο ελπιδοφόρο μέλλον υποστηρίζοντας το πολιτιστικό παρόν.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Μπορεί!

www.combank.gr

Α Μ Ο Ι Β Α Ι Α Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Α ;

Ο ΕΡΜΗΣ ΕΧΕΙ ΚΑΤΙ ΓΙΑ ΣΑΣ... ΣΙΓΟΥΡΑ!

Προσφέρει επαγγελματική διαχείριση των κεφαλαίων σας από ομάδα εμπειρων ειδικών και συμβούλων εξωτερικού, που αξιολογούν και εκμεταλλεύονται τις συνθήκες της αγοράς, αντιδρώντας άμεσα με στόχο να σας εξασφαλίσουν ελκυστικές αποδόσεις... **σίγουρα!**

Παρέχει τη δυνατότητα να επιλέξετε το Αμοιβαίο Κεφάλαιο που ταιριάζει στο επενδυτικό σας προφίλ, ανάλογα με την προσδοκώμενη απόδοση και το επιθυμητό ρίσκο ανεξαρτήτως του ποσού επένδυσής, για απεριόριστη ευελιξία... **σίγουρα!**

Και κυρίως, σας προσφέρει την υποστήριξη ενός πανίσχυρου ομίλου, του ομίλου της ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, για ακόμη μεγαλύτερη εξασφάλιση του κεφαλαίου σας... **σίγουρα!**

ΕΠΕΝΔΥΣΤΕ ΣΤΑ ΠΡΩΤΑ ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΚΕΦΑΛΛΙΑ... ΣΙΓΟΥΡΑ!

Σίγουρα!

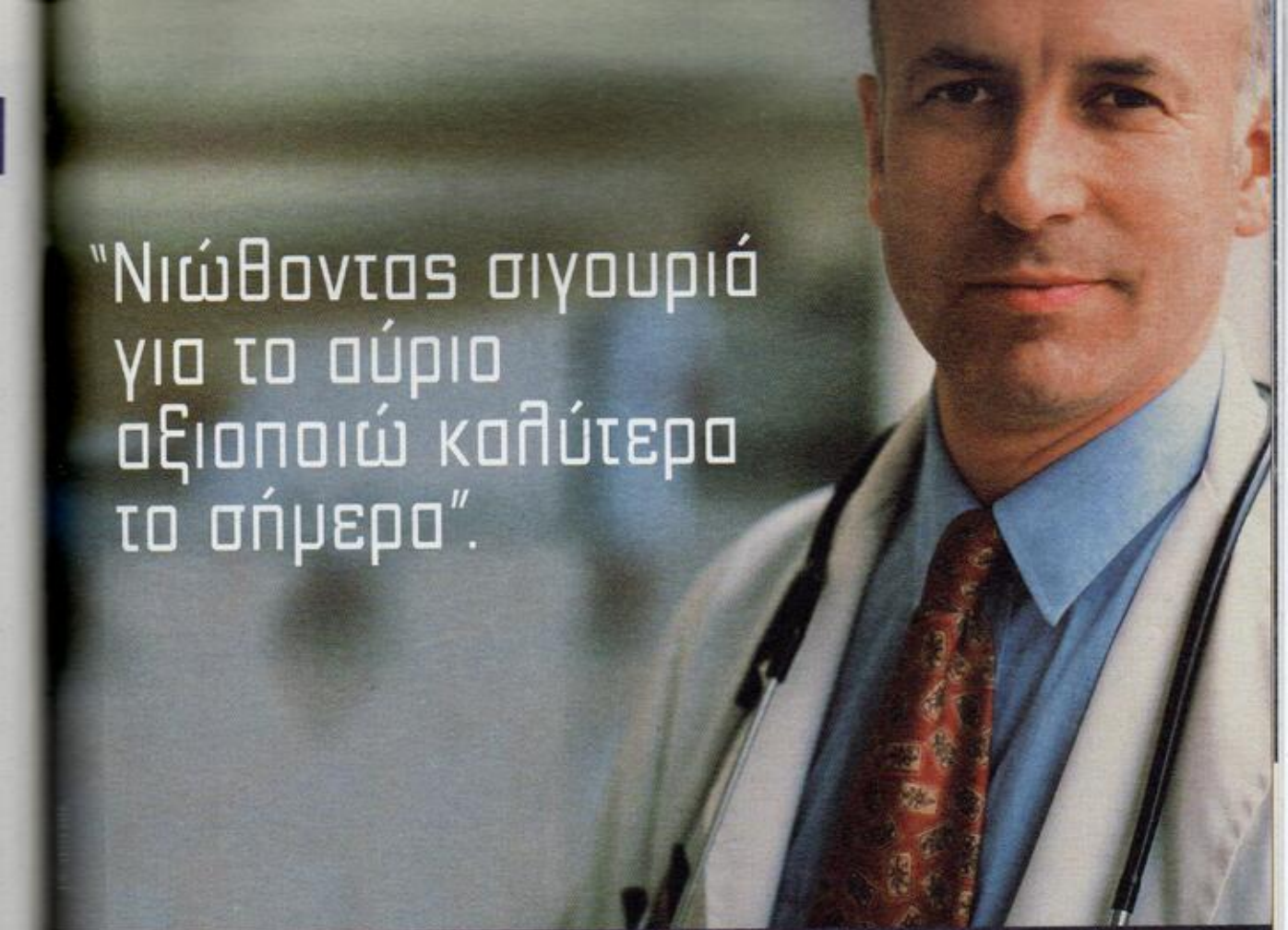

**ΔΙΑΘΕΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ**

ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΑΣ: ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.
ΕΡΜΗΣ Α.Ε.Δ.Α.Κ.: Κοραή 1, Αθήνα 105 64, τηλ.: 3228601-3.

ΤΑ ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΕΓΓΥΗΜΕΝΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΔΕΝ ΔΙΑΣΦΑΛΙΖΟΥΝ ΤΙΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ.

“Νιώθοντας σιγουριά
για το αύριο
αξιοποιώ καλύτερα
το σήμερα”.

METROLIFE-ΕΜΠΟΡΙΚΗ

Συνταξιοδοτικά προγράμματα
ειδικά για ελεύθερους επαγγελματίες.

Σήμερα, εσείς ο Ελεύθερος Επαγγελματίας, εργάζεστε, δημιουργείτε, κερδίζετε... Σίγουρα, όμως, σας απασχολεί η ασφάλισή σας, το μέλλον το δικό σας και της οικογένειάς σας. Στη **METROLIFE-ΕΜΠΟΡΙΚΗ, τον Ιδιωτικό σας Συνταξιοδοτικό Οργανισμό**, δημιουργήσαμε, με τη συνεργασία των έμπειρων και εξειδικευμένων στελεκών μας, ειδικά για σας, πρωτοποριακά ασφαλιστικά προγράμματα που σας εξασφαλίζουν:

- εγγυημένη σύνταξη • υψηλές αποδόσεις • χαμηλό κόστος

Στη **METROLIFE-ΕΜΠΟΡΙΚΗ** γνωρίζουμε πως η σιγουριά στην προσωπική και οικογενειακή ζωή αποτελεί κίνητρο ανάπτυξης και επίτευξης των επαγγελματικών σας στόχων. Γι' αυτό με πρωτοποριακά συνταξιοδοτικά προγράμματα, σχεδιασμένα ειδικά για σας και τις ανάγκες σας, σας προσφέρουμε το ανεκτίμητο αίσθημα της σιγουριάς.

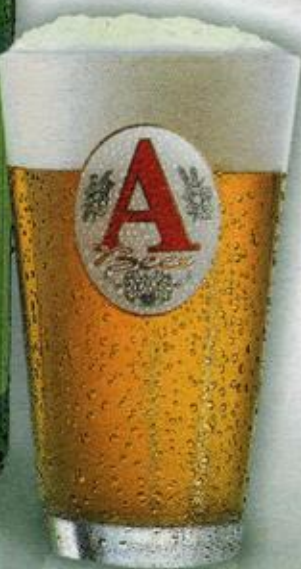
Επικοινωνήστε τώρα με τη **METROLIFE-ΕΜΠΟΡΙΚΗ, τον ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΣΑΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ** στο **0800 93800**.

**METROLIFE
ΕΜΠΟΡΙΚΗ**

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Εδώ που νιώθεις σιγουριά

Spot Thompson

ΜΠΥΡΑ ΑΛΦΑ
Γεύση Ελλάδας!

"ΟΛΟΣ Ο ΚΟΣΜΟΣ

κάνει στην άκρη
για τον άνθρωπο που
ξέρει πού πηγαίνει."

ΑΝΩΝΥΜΟΣ

KEEP WALKING™

Johnnie Walker

ΣΗΡΑΓΓΑ ΚΑΛΛΙΔΡΟΜΟΥ

Η μεγαλύτερη υπό κατασκευή διπλή σιδηροδρομική σήραγγα
στην Ελλάδα μήκος εκάστου κλάδου 9.025 μ.μ.

ΑΝΑΔΟΧΟΣ

«Κ/ΣΙΑ Κ. Ι. ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε. – ΟΔΩΝ ΚΑΙ ΟΔΟΣΤΡΩΜΑΤΩΝ Α.Ε.
– TODINI COSTRUZIONI GENERALI Spa – ITINERA COSTRUZIONI GENERALI Spa
– ΙΡΙΣ Α.Ε.

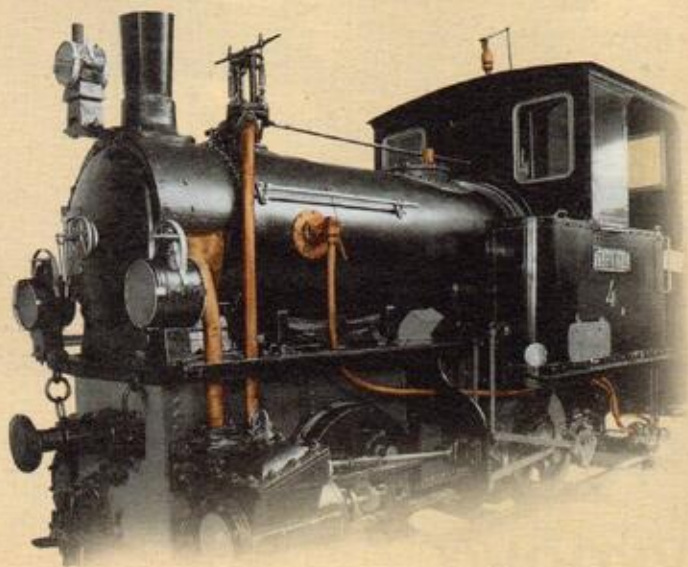
ΣΤΡΕΪΤ 17-19 ΦΙΛΟΘΕΗ 152 37, Τηλ.: 8111 111

Χαλκός

αιώνιο μέταλλο...

...δυναμικό παρών
στην εξέλιξη
του σιδηροδρόμου

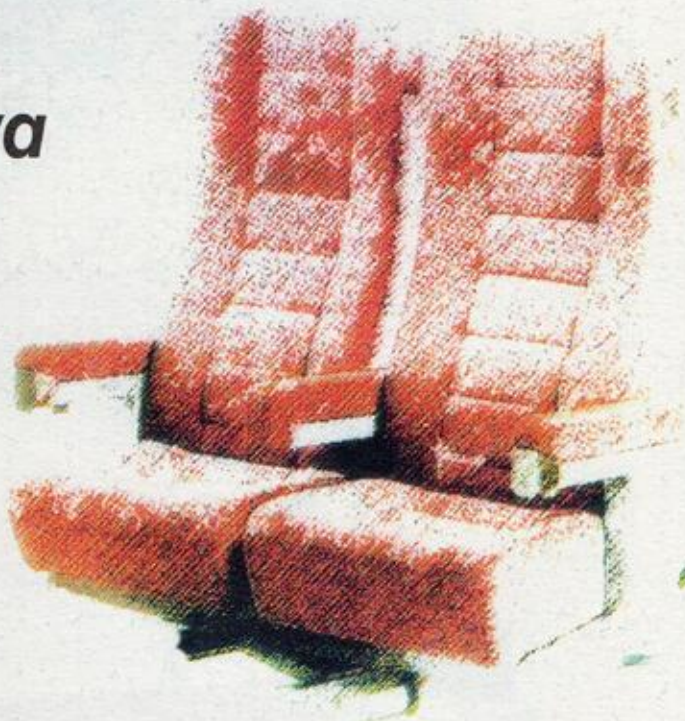

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

**Ταξίδι με
τα σύγχρονα
τρένα
σημαίνει
ταξίδι με
ταχύτητα...
και άνεση!**

Ο Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος ενημερώνει:

- **ΝΑ ΠΕΡΝΑΤΕ ΠΑΝΤΑ ΜΕ ΠΡΟΣΟΧΗ ΤΙΣ ΙΣΟΠΕΔΕΣ ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ**
- **ΝΑ ΕΛΕΓΧΕΤΕ ΤΗΝ ΣΗΜΑΝΣΗ**
- **ΝΑ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΕ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ Κ.Ο.Κ.**

Ο σιδηρόδρομος έχει απόλυτη προτεραιότητα

Η ΟΤΕnet αλλάζει το χώρο στο Internet!

Η ΟΤΕnet φέρνει την Ελλάδα στο κέντρο των διεθνών εξελίξεων του Internet:

- επενδύοντας διαρκώς στις νέες τεχνολογίες και αναπτύσσοντας νέα προϊόντα και υπηρεσίες, που σας επιτρέπουν να εκμεταλλεύεστε απόλυτα τις δυνατότητες του Internet!
- προσφέροντάς σας τις υψηλότερες ταχύτητες, χάρη στο μοναδικό για τα ελληνικά δεδομένα bandwidth που σας εξασφαλίζει!

Η ΟΤΕnet, διαθέτοντας τον σημαντικότερο Κόμβο του Internet στα Βαλκάνια και στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, μπορεί και καλύπτει με τον καλύτερο τρόπο κάθε ανάγκη σας, επαγγελματική ή ιδιωτική, στη διαδικτυακή επικοινωνία!

Ένας κόσμος. Μία σύνδεση.

Κηφισίας 56, 151 25 Μαρούσι • Τηλ.: (010) 61 51 600 • Fax: (010) 61 51 700
<http://www.otenet.gr> • e-mail: info@otenet.gr

CALL CENTER ΟΤΕNET
NEXT
2U
0801 11-95555

Ο Ευρωπαϊκός πολιτισμός έχει καταγωγή...

Από την αρχαία Ελλάδα μέχρι σήμερα δίνει πνοή σε κάθε εκδήλωση της ζωής.
Στην καθημερινότητα όπως και στην Τέχνη. Όλοι είμαστε παιδιά του.

Ζούμε με τις αξίες του.

Ο καθένας με τον τρόπο του μεταφέρει τη φλόγα λίγο πιο κεί.

Η Γενική Τράπεζα συμμετέχει και στηρίζει αυτήν την προσπάθεια.

ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Ενδιαφέρεται και δίνει λύσεις

